

FOAIE ILUSTRATĂ PENTRU FAMILIE
APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ

Cuibul

STRATURI IN POESIA NOASTRA POPORANĂ

DE

VIRGIL ONIȚIU

PROFESOR DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

I

În popor trăiește națiunea. Poporul este depositarul tuturor atribuțiunilor unei națiuni.

Și cărturarii, și bogații, și nobilii închiegați în caste se schimbă și se pierd, fără ca națiunea să piară. Am avut noi Români cărturari, care vorbeau și scriau numai slavonește; am avut bogați și nobili, care nu se înjoseau a se numi Români, ci se mândreau cu masca grecismului; — au pierit, s'au stins cu toții. Uraganul vremurilor i-a suflat ca pe niște fulgi de pădărie și i-a îngropat în marea uitării. Unde sunt ați călugării cărturari cu cultura slavonă a secolului XV? Unde boerii trândavi și hipocriții ai fanarioților, unde ciocoi grecotei ai secolului trecut? Ați numai sunt! S'au schimbat ori au perit. Și din toate sguduirile vremurilor ne-a rămas numai poporul, a rămas în sfânta lui naivitate tot același care a fost. În popor deci trebuie să vedem ca într'o oglindă trecutul, prezentul și garanția viitorului nostru.

Eată cuvântul pentru care folklorul, adică știința despre producțiunile intelectuale ale unui popor este atît de aprofundată și de mulți cercată la toate neamurile culte. Eată cuvântul, pentru care tot-d'a-una cu dragă inimă deschidem cartea vieții poporului român, cercând să-i aflăm rostul, căci rostul lui ne explică ce rost are să ne mândrim a fi români, ce rost are ca noi cu toții să luptăm înainte, pentru a putea fi și a rămâne Români.

Câte-va pagini din viața sufletească a poporului român voi să deschid ați și să mă încerc a le ceti și a le afla rostul.

Voi să limpezesc înainte de toate titlul acestei cercetări: *Straturi în poezia noastră poporană*.

„Strat“ este un termen tehnic usitat în geologie, în știința, care analizează scoarța pământului nostru. Scoarța aceasta este formată dintr'o serie de pături de pământ, așezate una peste alta în vreme de mii de seculi, pături dintre cari cele mai de sus sunt mai noue și cele mai de jos din timpuri străvechi.

Acest termen l-a introdus marele nostru filolog și istoric, D-l Hașdeu, și în istorie, numind rindurile de popoare, care s'au contopit așezându-se popor peste popor: straturi. Ast-fel d. e. poporul român e compus din straturile: dac, roman, slav.

În înțelesul acesta luat cuvântul *strat* se poate folosi pretutindeni, unde este vorba de o dezvoltare istorică. Se poate deci în deosebiri folosi și în *literatura poporană*, care în complexul ei actual *nu este alt-ceva decât o totalitate de straturi literare din epoce diferite*.

Resultă deci din aceste, că obiectul cercetărilor noastre de față o să fie constatarea epocelor istorice, din care datează ramuri din poezia noastră poporană, cercetări, cari vor arăta până la evidență, cum poporul în adevăr este depositarul sfânt a tot ce are o națiune, cum el este arhiva vie a istoriei sale literare.

Spre a mi înlesni problema, voi avea în vedere numai producțiunea epică versificată a poporului român: *baladele și colindele*, pe cât ele sunt epice.

Ne punem deci întrebarea: mulțimea aceea de balade, de poezii epice, culese din gura poporului nostru, sunt ele toate născute în timpurile de ați? Mai de mult, în veacuri trecute, poporul român n'a fost poet, ci a devenit în secolul XIX? Dacă nu, *când*, ce a produs pe terenul epic și ce a păstrat în urma spiritului său conservator până ați?

Chiar dacă nu ni s'ar fi păstrat nici o amintire istorică despre producțiunea poetică din secolii trecuți ai poporului nostru, totuși nu ar fi greu de dovedit, că poporul român nu numai a produs în trecut pe *tărâmul* poeziei ca și ați, ci că el chiar a *trebuie* să producă neamemnat mai mult de cât astă-ți.

Răspândirea civilizațiunii în masele poporului pare peste tot a fi în raport invers cu cantitatea, ba și cu calitatea producțiunii lui poetice. Cu alte cuvinte: poporul până când este într'o stare mai ferită de civilizațiune, este mai poet, decât fiind pe o treaptă înaltă de cultură.

Lucrul pare curios, dar este așa.

Căci poezia prin natura ei este isvorită dintr'un spirit, care nu se distinge prin practicitate. Poezii tuturor vremurilor au trăit în conflict cu civilizațiunea contimporană, ca o negațiune a acelei civilizațiunii. Cei mai mari poeți se leapădă de toate comoditățile și formeze civilizațiunii, umblă cu coatele rupte, nu se fac nici odată capitaliști, nu știu cum să chivernisește averea, nu se pricep în ale vieții practice.

Cum este la indiviđi în parte, așa e și la popoare întregi.

Civilizațiunea dezvoltă în popor cu deosebire interesul practic pentru ridicarea sa materială. Poporul cult are o mulțime de cesiuni importante pentru bună starea lui cari îl preocupă continuu. El citește foi pentru popor, în care cu deosebire îl interesează mijloacele, cum ar putea să și mărească recolta, să și îmbunătățească rasa vitelor, să și asigure căștiguri mai mari cu cheltueli mai mici. În vederea acestor scopuri, învață mereu, să ridică, să civilizează.

Spiritul poporului ast-fel preocupat continuu pe un teren contrar aceluia, din care să naște poezia, — natural că devine tot mai puțin productiv pe terenul poeziei. Poezia lui poporană decade din ce în ce.

O privire asupra literaturii poporane universale ne arată, că pe cât ne depărtăm pe scara timpului de la ziua de ați, găsim în literatura poporană a popoarelor civilisate o producțiune poetică mai îmbelșugată. Literatura germană până în sec. XIII d. Chr. numără 2 epoce de mare înflorire literară, și amândouă sunt de natură poporană. Iar de atunci, literatura poporană germană e în decadentă.

Dacă deci ați vedem, că numărul productelor poetice ale poporului român, colectate în anii 30 din urmă să

urcă la mai multe mii, din toate cele spuse trebuie se conchidem, că producțiunea lui poetică a trebuit să fie enormă în trecut,—că dacă în zilele noastre a exclamat uimit Alexandri, că «Românul e născut poet», cu cât a trebuit să fie el mai poet pe atunci, când nu a fost atins de razele civilizațiunei!

E cunoscut, că produsele poetice ale poporului nu au dată, nu există poezie poporană, în care să se indice anul sau timpul producțiunii sale. Cum deci vom putea cunoaște straturile istorice, cari compun poezia noastră poporană de azi? Care va fi signatura, după care să putem distinge straturile epocilor diferite, contopite azi toate în amalgamul present? Și în sfârșit nu au perit de tot urmele producțiunii poetice poporane de acum 300—500—1000 de ani?

Poporul este din seamă afară conservativ; el păstrează cu tenacitate uimitoare tot ce a moștenit de la părinți moși și strămoși. Port, credințe, datine și limbă, moștenite de la înaintași, el le păzește cu sfințenie și neclintită alipire. Tocmai în aceasta este garanția existenței sale ca individualitate națională. Să fie oare lucrul alt-fel tocmai cu fiii de aur ai sufletului său: cu produsele lui poetice? Nu. Legea conservatismului să estinde și asupra lor. El, poporul de azi, *trebuie* să fi păstrat multe piese din producțiunea poetică a străbunilor săi.

Și într'adevăr, poezia noastră poporană de astăzi nise presintă ca un mosaic bogat și frumos de petre scumpe din cari să alcătuește, ear petrele scumpe sunt din timpuri diferite, sunt rămășițe din straturi istoricești cu secolii îndepărtate de-o laltă.

De unde vom cunoaște deci, care petricică din ce timp datează?

Deși poeziile poporane nu au dată, dar cele mai multe poartă în ele signatura timpului, care le-a născut.

Dacă ne succede, să descifrăm această signatură, atunci am găsit și stratul istoric, căruia îi aparține piesa.

Mai ușor este de aflat această signatură la poeziile epice, adică la acele, cari ne povestesc fapte și întâmplări săvârșite de persoane distinse în ochii poporului. Persoanele și faptele lor sunt tot-d'a-una scoase din realitatea în care petrece poporul,—din timpul, în care trăește el. Sunt persoane și fapte, cari numai într'o anumită epocă din trecutul poporului român au putut fi contemporane cu poporul-poet, deci regăsindu-le azi în poezia poporală epică, putem cu toată siguritatea statorii epoca, din care datează, dacă nu poezia în forma ei actuală, dar cel puțin obiectul și concepțiunea ei.

Cercetând tesaurul epiceii noastre poporane, se poate distinge ușor signatura a patru diferite epoci: unele ne transpun într'o epocă străveche păgână, altele în epoca încreștinării Românilor, altele în epoca luptelor eroice pentru patrie, altele în timpul decadenței politice și a ruinei interne a țerilor române.

Ast-fel poezia noastră poporană în partea ei epică ni se presintă ca un întreg compus din patru straturi istorice:

- 1) *substratul păgânismului* și
- 2) *al primului creștinism*;
- 3) *stratul eroilor patrioți* și
- 4) *stratul haiducilor*.

Să le analizăm de-arëndul.

*

În colecțiunea de poezii poporane a D-lui G. Dem. Teodorescu se află la pag. 410 sub titlul «*Soarele și luna*» o legendă foarte interesantă. Eată pe scurt conținutul ei.

I venise și săntului soare vremea să se însoare. Cu-treerese în vreme de 9 ani «lumea în lung și în lat»

«tot pe nouă caf:
patru a cumpănit
cinci a omorît
și tot n'a găsit
potrivă să'i fie
vr'o dalbă soție!»

Numai una-î este pe plac, și asta era chiar sora lui:

«Ileana Simđiana
Doamna florilor
Și-a garoafelor
Sora soarelui
Spuma laptelui!»

Soarele o pețește, dar Ileana uimită de gândul lui neomenesc îl respinge. El o pețește din nou și atunci ea, ca să scape de el, îi pune condiția să-i zidească peste marea neagră un pod de fer, ear la capul podului o mănăstire pentru cununie și «o scară de fer până la naltul cer.»

Soarele bătu numai în palmi și toate se făcură în tocmai. Apoi trecu podul, se urcă pe scară în sus până la cer și merse la moș Adam și maica Iova (Eva) cărora le spuse gândul, care îl poartă pe la ei. Adam și Iova îl desfătuiesc de la intențiunea lui nelegiuită, punându-i în vedere, că pe soru-sa

«cin' nu-o lua,
raiul că-o d'avé,
ear cine-o lua,
în iad va intra»

Soarele rămâne neînduplecat. Atunci moș Adam și maica Iova îl ia de mână și îl conduc dintăiu prin raiu, pe urmă prin iad, arătându-i acolo petrecerea ticnită a celor ce au trăit un traiu cuvios pe pământ și au murit creștini, ear în iad pe cei răi, păcătoși și morți nebotizați, necreștinați,

«Soarele ce'mî făcea?
De câte vedea
Nu se îndupleca.»

ci se duse oblu la soru-sa

«și ear o întreba
și ear o ruga
și ear o 'mbia
pe dânsa s'o ia.»

Ileana Simđiana mai făcu încă o încercare de-a scăpa și îl puse să-i facă acum până în zori de ți

«peste Marea Neagră
un pod de aramă
să nu 'l bagî în seamă,
ear la cap de pod
fă-mi o mănăstire,
chip de pomenire,
chip de cununie,
să 'mî placă și mie.»

Bătu numai în palmi soarele și podul era gata, luă apoi cu grabă pe soru-sa și porni pe pod înainte ca să se cunune în mănăstire.

«pe pod când trecea
pod, că zornăia,
pod se clătina,
că n'a mai vădut
nici n'a cunoscut,
că n'a auzit
nici n'a pomenit,
să ia sor' pe frate
și frate pe sor'».

Cum mergea așa, Ileana îi spune soarelui să apuce el înainte, iar ea să meargă în urma lui de-a stânga, căci așa să cuvine mirelui și miresei. Soarele face așa, iar

„Vatra“

La Pârâu

Tip. „Gutenberg“

Ileana atunci se aruncă în mare și se înecă; dar D-zeu se îndură de ea și o prefăcu în mreană.

Soarele încremenit de groază, începe a se văita și a aduce năvodari, cari își aruncară năvoadele în apă, dar în zadar o căutară, căci nu scoaseră decât:

«o mreană de mare,
cu solzii de zare,

Ei o scoaseră pe mal, iar slinții din ceruri vedând-o se coborîră, o curățiră de solzi și o aruncară în cer, unde Adam și Iova îi dădură numele de *Lună*. Iar D-zeu blestemă soarele și luna zicând:

«lumea cât o fi
și s'o pomeni,
nu veți întâlni
nici noapte, nici zi,
soare când o sta
cătră răsărit,
luna s'o vedea
tot cătră sfințit;
luna de-o luci
cătră răsărit,
soarele 'mi-o fi
tot cătră sfințit».

Și de atunci este:

«că el se gonesc
și nu se 'ntélesc:
luna când lucește,
soarele sfințește,
soare când răsare
luna intră 'n mare».

D-l Teodorescu a auzit și copiat acest poem la 6 August 1883. Și cu toate aceste cât de strein este el în toate privințele vremurilor de azi.

Să relevăm lucrurile mai marcante! În poezie:

a) Soarele nu e un glob strălucitor și corp ceresc, ci un june mândru, și puternic, cu adevărat zeu, care cutreeră cerul și pământul într'o căruță cu 9 cai;

b) Ileana Sămșiana, soru-sa, nici ea nu este ca alte fete muritoare; poezia o numește «Doamna florilor și a garoafelor»; — „Doamna“, adică stăpâna, țina lor;

c) Soarele vrea să 'și ia de soție pe soru-sa.

d) D-zeirea creștină pedepsește aspru pentru această încercare pe cei doi zei păgâni.

(Va urma)

ACASĂ....

*Pe drumul lung, cotit pe maluri
De riuri repeși ce tot plâng,
Și pe sub poale verzi de dealuri,
Prin lunci, prin sate și prin crâng,
De patru zile mari de vară
La drum îndeamnă, rupt de dor,
Și se oprește doar pe seară
In câte-un crâng lângă isvor.*

*Pornește iar, cu gându-acasă.
Le dor de Manda, de copil...
De când n'a stat cu ei la masă!...
Cum 'i-a lăsat pe toți pustii!...
L'au dus la oaste 'n colț de țară,
Și de trei ani n'a fost p'acii,
Era în toiul de primăvară
Și copilașii craii mici*

*L'or mă cunoaște acum copiii?...
Dar Manda, ce-o mă fi făcând?...
Când a plecat, în dealul viii
S'au strâns la piept de dor plângând.
Prin vie-acum coboară 'n vale,
Și-o vede stând în bălătură;
'I face semn, ea 'i iese 'n cale
D'acurmeziș prin arătură.*

*«Copii sunt pe deal la lemne.
«Of! Radule, de când te-aștept!..
«Mi-era urât... Cin' să te 'ndemne
«La lucru, singură.—Spuii drept
«Că 'mi tot venea să plec în lume,
«Să te gădesc, să 'ți știu de rost,
«Să mi se piardă urmă, nume...
«Dă ieți dacă nu 'mi-ar fi fost...*

*«Mă duc să pui de mămăligă
«Că ți-o fi foame... atât drum!..
«Auzi... copiii cum mă strigă...
«Să 'i vezi... când te-or vedea acum!..
«De la Florii, când se 'mplinise
«Trei ani, mă 'ntreabă tot mereu:
«Că vii de paști?... mă auzise
«Vorbind la han cu frate-tău!*

*Când l'au vădit... «E tata, mamă!..
Aii zis, și 'n brațe 'i s'au urcat.
In ușe Manda cu-o maramă
Iși șterge ochii.—S'a 'noptat...
Acuma stau cu toți la masă,
Și Radu spune, ei 'l'ascult...
Iar o să fie casa, casă,
Ca 'n vremurile de demult!...*

TEODOR DUȚESCU

DOUE SURORI

(NUVELA)

Una era Aurora, ear cea-l'altă Silvia. Mamă nu aŭ. Tatăl lor este proprietar în Potop, un sat împrăștiat, departe pe valea Someșului în sus.

De obiceiŭ toate surorile seamănă una cu alta. O asemănare însă ca într'acestea e raritate. Pe Aurora, cea mai mare, am văduț'o întâia-dată acum trei ani. Cea mai mică era dusă atunci la școală, în oraș. Țilele trecute am trecut eară pe-acolo. Când am suit treptele casei lor, un adevărat castel între colibele de pe vale, 'mă-a eșit înainte una dintre surori. S'a uitat strein la mine.

— Cum, nu mă mai cunoașteți?... Sunt, — și 'i spusei numele.

— Din auđite vă cunosc...

— Dar ne-am și văduț.... Nu vă aduceți aminte, acum trei ani, când am făcut excursiune la peșteră. V'am scris și în album.

Incepu să zîmbească.

— N'am fost eŭ, ci sora mea cea mai mare.

— Cum, nu D-voastră sunteți d-șoara Aurora?

— Nu, eŭ sunt Silvia.... O, mulți aŭ pățit așa; nu te scusa; e vina noastră: prea semănăm una cu alta.

Am rămas, în adevăr, uimit, mai ales după ce le văduiŭ alături pe amândouă.

Aurora se deosebea numai printr'atâta, că era puțin mai desvoltată: împlinise acum două-zeci de ani. Ear Silvia era abia de șapte-spre-zece. Incolo aceeași statură înaltă, același cap: păr bogat, albastru de negru, ochii mari, de un verde, cum nu se mai află; sprâncenele subțiri și fine; genele mari și dese împrumutau feței un aer melancolic; nasul drept și o guriță numai cât un bobocel de trandafir... Totul într'ensele era o frumusețe desăvârșită, și întru toate se asemănau până la cea mai infimă ondulație a vocei ori mișcare a trupului.

Aveau o vieață retrasă, monotonă chiar. La oraș care era departe, nu mergeau de cât rar. Singura petrecere o aveau vara, când veneau pe acolo prietenii și cunoscuții în excursiune. În sat, afară de un popă bătrân, în colo alt cărturar nu era.

A fost deci un adevărat eveniment pentru ele, când în toamna trecută veni în sat un doctor tânăr. Vor mai avea, își diceau, cu cine să stea de vorbă. Bucuria lor era cu atât mai mare, cu cât noul medic de circumscripție era nu numai tânăr, dar tot-odată și vioiŭ, plin de umor, ba pe de-asupra și d'o remarcabilă fru-

musețe. Isprăvise studiile numai cu puțin înainte d'a fi fost numit medic.

Se împrieteniră foarte iute. Doctorii aŭ avantajul de a fi bine primiți în ori ce casă. Cu atât mai bine și mai bucuros în case unde sunt și fete mari.

Proprietarul, D-l Blându din Potop, era și el — tată. Se bucura și pentru sine, și pentru fete. Abia că a făcut cunoștința cu doctorul și el și observă că vremea trece mai iute. După prânz, avea cu cine să stea de vorbă la o ceașcă de cafea ori chiar la un pichet, seara la un ceaiŭ cald, ba făceau până chiar și politică. La început fetele erau vesele, că ved pe tatăl lor petrecând bine, ear în urmă sfârșiră prin a se îndrăgosti amândouă de doctorul.

S'ar crede că numai în romane oamenii se înamorează așa iute. Și cu toate acestea, ce putea fi mai natural de cât ca după câte-va săptămâni Aurora să iubească pe doctorul, care nu scăpa nici un prilej de a 'i se face plăcut fetei. Ađi o vorbă galantă, mâine o privire caldă, apoi o stringere de mână în taină, treptat-treptat, și sugeră fetei iubirea — că adică, de ce nu s'ar iubi ei —?... La acea vîrstă, și ne întîlnind alți tineri, ear pe doctorul vădundu-l ore întregi în fie-care ți, — într'un sat, unde și poșta vine numai de două ori pe săptămână, era firesc, ca sufletul Aurorei să se pătrundă tot mai tare de nevinovatul ei amor, ca ea să n'aibă altă preocupăiune de cât gândul fericit că medicul o iubește și are să o ia de nevastă...

Ajunse, în cât în primăvară boteza trandafirii după numele lui și n'aștepta, ca altă-dată, înfloritul pentru ca grădina să fie frumoasă, ci ca să 'i poată trimite lui flori... Când îl vedea, o dulce moleșală o cuprindea, și ce n'ar fi dat, ca seara el să mai șeađă, numai să 'l tot privească și să se cutremure sub razele ochilor lui... O, când n'ar trebui să se mai ducă, ci să stea cu toți împreună în casa părintească și el să fie al — ei. Eată dorința ce o stăpânea, de par'că nici nu 'și putea închipui vieața alt-fel...

Ear Silvia?

Cu acea timiditate, care le face atât de adorabile pe fetele tinere, ea se ascundea adesea și de sora ei și de doctorul, ca cu atât mai mult să se gândească la densus. În fie-care ți își reamintea ce 'i-a đis și cum a privit'o eri. Il analiza apoi: părul, da, părul lui îi mai place, fiind-că nu și 'l desparte, ci 'l lasă așa într'o neregulă

poetică: mustățile de asemeni îi șed bine, numai că grozav ar dori să 'l vadă odată cu barbă, trebuie să fie și mai frumos, barbă neagră, neagră, ear fața albă, cam palidă... A, îi place atât de mult fața palidă... la institut a avut o prietenă, care a bătut oțet și a înghițit cretă numai să fie palidă... Ș'apoi ce dinți mărunți și albi are, ca o femeie... și e înalt; ea numai până la umeri îi ajunge: s'a observat odată bine în oglindă... Mai mult îi plac totuși ochii lui, desigur că ochii îi sunt mai frumoși: negri și strălucesc mereu... mai ales când se uită la ea... Așa credea, și credința aceasta o încăldea; își apăsa templele, i se părea că svăcnesc... Și el o place, hotărât că o place. Nu 'i-a spus-o, dar ea știe, și dacă el se ocupă mai mult cu sora ei, e pentru că așa se cuvine: Aurora e mai mare, umblă și la baluri, e fată de măritat... Ce păcat, că nu s'a măritat încă. Doctorul n'ar trebui să mai aștepte, n'ar avea de ce să se sfiască, ci ar cere-o, căci, înfine, altă piedică nu e; vârsta o are: a trecut de șapte-spre-zece ani.

Inchipiurea caldă a celor șapte-spre-zece ani o făcea apoi, ca să nici nu mai vorbească cu Aurora despre doctorul... «La ce să o întristez?» — își dicea, căci primul lucru ce ar trebui să 'i-l spună, ar fi să 'i mărturisască — *dragostea lor!* Silvia ar fi jurat, că ei, — doctorul și ea, — *se iubesc...*

Aurora se conducea și ea, față de sora-sa, de aceleași considerațiuni. La ce să 'i vorbească despre iubirea ce 'i-a inspirat doctorul? Ar deștepta numai într'ensă dorințe, care, neputându-se împlini, ar face-o să suferă, poate chiar s'o invidieze... când 'i-ar spune, ce fericită e, cum doctorul a cuprins-o odată par'că, peste talie...

Și ast-fel, din prea mare gingășie, ele își vorbeau tot mai rar și mai puțin, pe nesimțite sufletele lor se depărtau unul de altul.

Intr'o Duminecă avuseră oaspeți, printre ei și un tiner proprietar, d. Filip, din satul vecin, care ceruse odată mâna Aurorei. Tatăl ei n'a dat-o, dîcînd că n'o mărită încă. În realitate însă, veduse că fiică-sa nu-'l prea vrea. Tinerul proprietar spera să fie mai norocos acum, căci trecuseră de atunci doi ani.

După ce oaspeții plecară și cele două surori rămăseră singure, Aurora nu se putu răbda să nu întrebe:

— Cum 'ți s'a părut în seara aceasta doctorul?

— 'Mi-a plăcut mai mult d-l Filip. Pare a fi un om foarte cum se cade. E atât de liniștit. Doctorul prea a fost sgomotos, dîse Silvia.

— Dragă, dar de nu era el, am fi putut oare să petrecem așa de minunat? Va fi om bun d-l Filip, dar prea e din cale afară tăcut. Ș'apoi chiar când vorbește e atât de serios, de par'că ar fi un judecător.

— Cu toate astea... dîse Silvia. Nu termină însă frasa, căci de și ar fi voit să-l laude, nu știa ce să spună despre tinerul proprietar. Ca să-l compare cu doctorul nu-'i venea; la ce să-o întristeze pe Aurora, arătându-'i, cât de mult îi este el inferior.

Aurora nu putea nici ea, de și ar fi vrut, să spună cum se bucură, că nu s'a măritat anul trecut.

Conversația deci se curmă.

Cele două surori își poftiră noapte bună și stingînd lampa, rămăseră în suflet cu aceeași lumină: gîndul la doctorul.

Trăiră așa, într'o rezervă silită, până în toamnă. O, timpul acesta de nespus sbucium pentru amîndouă! Iubirea curată, ce o aveau una față de alta, le făcea să se îngrijească tot mai mult de momentul, în care 'și vor destăinui dragostea, căci, în sfârșit, doctorul va trebui și el să se declare, s'o ceară—spera Aurora... Din parte-'i, Silvia se gîndia la durerea ce va trebui să simtă sora ei, când doctorul o va cere pe dînsa.

Ear medicul, om umblat prin lume, știa cum să le țină p'amîndouă calde.

Spre sfârșitul toamnei se întemplă însă un eveniment tot atât de mare, ca și cel petrecut cu un an înainte: doctorul își luă concediū pe două săptămîni. Unde s'o fi ducînd, pe timp urit și ploios? se întrebaū fetele. Nimic mai ușor însă pentru el, de cât să le spună cauze puternice, care-l fac a se depărta: afaceri familiare, și apoi mai trebuie să se repeadă și până la Viena, să-'și cumpere unelte medicale... Fetele nu se îndoiau de loc, că el se desparte cu greū, și că abia așteaptă să se întoarcă în «raiul lor dulce», așa 'și desmierdaū acum satul ascuns între munți.

Trecuseră însă două săptămîni și peste concediū, și medicul tot nu se întoarse.

— Mă mir, că nu ne scrie, dîse cam cu frică Aurora.

— Va fi foarte ocupat... Afacerile familiare nu vor fi mers așa de ușor, cum 'și-a închipuit... orî e pe drum, dîse Silvia.

— Totuși, putea să scrie... E o lună la mijloc, continuă Aurora, și un fior o străbātu... par'că-'i s'ar fi despărțit ceva din suflet.

Silvia o privi cu un fel de compătimire, care se schimbă apoi în necaz: adică de ce Aurora să se intereseze atîta?... Ce-o importă?

Nu mai vorbiră de-acî încolo nimic despre doctorul.

*

Câte-va zile după aceasta, d. Blăndu, întorcîndu-se de la primărie, dîse:

— Veste mare, fetelor!

Inima lor căta să le fugă din piept. Eraū sigure că despre doctorul e vorba.

— Ei, nu sunteți curioase să aflați?

— S'a întors d-l Carpen, așa 'l chema pe doctorul,— întrebă Aurora.

«De sigur s'a întors»,—se gîndește Silvia.

— Nu!... Ceva și mai și...

Aurora se roși, ear Silvia se făcu galbenă ca ceara.

— Căpătăm doctor nou, dîse d-l Blăndu, pentru că d-l Carpen își va da poate dimisia... l'au ales, pare-mi-se, într'un loc mai bun, la oraș. Cam așa e informat doctorul, care-l înlocuește până se va face nouă alegere... Mi-ar părea rău, căci a fost un tiner de treabă, am petrecut bine împreună.

„Vatra“

In piața San marco din Venetia

D. Blându se opintea să spună aceasta cu voce mai veselă, să nu se vadă, că îi pare tocmai așa rău...

Fetelor par'că le-ar fi luat cine-va graiul, iar pe inimă e-ar fi pus o nemăsurată povară... Voiau să țină ceva, ca tatăl lor să nu le vadă așa uluite, dar vorba li se oprea în gâtlej.

— Ei, nu-î nimic, continuă D-l Blându, convins că pe fete le doare știrea ce le-a adus; o să alegem altul, unul mai în vârstă, care să nu ne lase așa de grabă. Tinerilor, de când lumea, le place să umble, să schimbe locul.

Scoase din buzunar ziarele, le dete fetelor, și ieși din cameră.

Afară era vreme urită. Ploaia lovea monoton în ferestre; fetele priveau afară triste, fără de a-și adresa un cuvânt una alteia.

Stătură mult așa, cu jurnalele în poală, fără de a le desface măcar. Aurora își întoarse capul, ca soră-sa să nu o vadă și în ascuns ștergea lacrimile, pe cari nu le putu opri, ori cât ar fi voit să le stăpânească. Silvia își lipi fruntea de geam, simțea că arde.

Un neastâmpăr o cuprinse, în cât ar fi vrut să rupă, să spargă ceva, să se certe ori cel puțin—să vorbească cu cine-va... Desfăcu nervoasă jurnalul și fugi cu ochii odată peste el. Il luă apoi iar d'a-capul, părea că citește, dar din întreg câmpul de litere ochii ei nu apucau nici una... Își impuse din nou atenție: să uita lunga la titule, aruncându-și într'una privirea peste ziar, spre Aurora...

parc'a auzit-o suspinând... Deschise la a doua pagină cu sgomot intenționat, doar va atrage atenția surorii sale. Aceasta continua a sta nemișcată și cu fața tot întoarsă. Cu același sgomot, Silvia trecu la pagina a treia. Sărea cu privirea, de ici, colo! D'odată se opri: un nume, distinge bine, dr. Stefan Carpen... sub rubrica «Logodnă»... Dar nu putu citi mai mult, literile jucau pe dinainte-î, nu era în stare să le cuprindă în cuvinte, toată acea pagină îi se părea o pânză de jale, neagră și tristă... Își freca templele, doar îi va trece buiguiala, și 'și apăsa inima, să-î astâmpere bătăile. Ear când nu mai putu, când o cuprinseră convulsii să plângă și să țipe se aruncă în genunchi înaintea sorei sale, îi cuprinse mijlocul și fără de a ține mai mult de cât: «citește!» isbucni într'un plâns nervos, desperat.

Se scria anume în jurnal, că «bravul» dr. Carpen s'a logodit cu «gentila» d-șoară Amelia, fiica bătrânului doctor primar Schlieck... Istorie de toate zilele: «bravul» doctor lua și fata și clientela «bătrânului» doctor.

«Pe-o străină!»—zise desprețuitor Aurora și se plecă pe umerii surorii sale. Se îmbrățișară, de par'că s'ar vedea după o lungă despărțire și plângeau, descăr-când în lacrimile lor o durere sfântă, virginală...

...Lacrimile s'a ustat.

Cele două surori încep a zări vieța în adevărata ei lumină.

Seghedin, 14/26 Ianuarie, 1892

I. RUSU ȘIRIANU.

VECINIC !...

*Trec zilele grăbite
Trec una câte una.
Etern plutește luna
Pe ceruri gânditoare,
Și-n zori frumosul soare
E-același tot deauna.*

*Aceleași stele 'n noapte
Dați zare depărtării,
Același vînt suspină
Pe luncă și pe dealuri
Și-n veci aceleași valuri
Vor plînge 'n largul mării*

*Simțirea noastră numai
Își schimb' a dinșel fire —
Putere și mărire
Cu timpul sunt uitate:
Ce-î ați realitate
E mâine-o amintire.*

ELISABETA M. IONESCU.

M A R A

(Urmare)

CAP. IV

«Frumoasă e, șerpoaica!—grăi Huberoaie.—A cui să fie oare?—Mi-e cași-când ași mai fi vădūt-o unde-va.»

Națl dete din umeri! El știa, ce-î drept, unde a mai vădūt-o, dar nu știa, a cui este.

«E de din colo, din mânăstire,—răspunse servitoarea; o vei fi vădūt la fereastră.»

Obrajii lui Națl, și alt-fel rumeni, se făcură roșii ca bujorul.

«Nu,—dise, Huberoaie;—ferestrele nu se deschid.»

«Aî vădūt?» întrebă d-l Bereki, bătrânul din cel-lalt colț, care acum trecuse ulița și stetea în ușa măcelăriei.

«A cui e?»

«Se poate să mai întrebî?—e leită muma ei!»

«Așa e! — Da, e fata Marei», — grăi Huberoaie mai ântëiū mirată, apoi desamăgită.

«Pecat!» - îi venea să mai dîcă, dar n'a rostit vorba. Era oare cum înduiosată de gândul, că e mare nenorocire să fiî atât de fragedă, atât de frumoasă și să aî mamă pe Mara, precupeată și podăriță.

Cu totul alt-fel se înfățișau lucrurile în gândul feciorului.

Era și el mai ântëiū mirat, în urmă însă îi venea să ridice barda și să arunce în lună cu ea, apoi să lase măcelăria în grija mumei sale, să alerge după fata Marei și să sfărâme capul celui ce ar îndrăzni să se apropie de dënса.

N'avea nevoie, de oare-ce Persida nu era singură și băiatul, care acum mergea alătura cu dënса, vedea foarte bine și știa, la nevoie, și el să sfărâme capete.

Un lucru era, pe care nu putea Trică să-l înțeleagă: că femeile, pe lângă care treceau, toate, până chiar și fetițele mici, se uitaū cordiș, cu coada ochiului, la sora lui și apoi își mai și întorceaū capetele.

O înțelegea însă aceasta mama lui, care ardea de nerăbdare să meargă ca mâne cu fata ei la biserică, ear după ameađă-đi să dea o raită pe la Lipova, ba îi venise odată chiar gândul de a-l însoți pe Trică la Arad, ca să stea o đi, douē la casa lui Claić.

De! e greū să aî fată mare, mai ales când trebuie să stai toată điua la pod, ca să adunî creițari pentru ea. Fetele vreaū să fie purtate prin lume, ca oamenii să le vadă și să le ducă, ducă vestea, să umble mereū, ca să-și în-telnească norocul. Și par'că știa Mara, că aici, unde

a crescut și unde toată lumea o știa de mică, fata ei n'o să și poată găsi norocul.

Dar a venit fata a casă, și acum mama nu mai știa cum să se gândească.

Lucrurile nu erau de loc cum ea și le închipuise.

Se bucura Persida c'a venit a casă și era voioasă, dar nu vedea schimbările ce se făcuseră în casă și prin prejurul casei.

De geaba aū fost cheltuicile, de geaba osteneala și neliniștea, căci Persida ar fi vădūt poate gardurile huluite și gunoiul prin curte, dar nu se uita nici la curtea cea curată și bine îngădită, nici la pereții de curēnd văruiți.—Ba după ce a intrat și a vădūt lucrurile cum-pērate cu atât amar de bani numai de dragul ei, ea a strîmbat oare cum din nas — ca și când puțin 'i-ar fi pāsāt.

Mai rēū a strîmbat însă, când Mara 'i-a vorbit de biserică.

«O Doamne! — dise ea, — dar ce să mai facem și la biserică?».

Marei îi trecu, par'că, un sloiū de ghiață prin inimă.

În mintea ei Duminecă și Sērbătoare erau đile, în care omul merge la biserică. Mai ales acum, de când cu lumea nemțească, era lucru nestrămutat, că coșurile se adună, piața se deșertează și dughenele se închid îndată ce clopotele sună de intrare. Ear pe când sună de a treia-oară, bolnav pe moarte ar trebui să fiū, ca să lipsești de la biserică.

Nu-i vorba, s'a dus și Persida; era însă oare cum dusă cu gândul și strîmtorată ca străinul între străini, și tot ca niște străini se uitaū și alții la dënса, în cât Marei ear îi trecea sloiul de ghiață prin inimă și nu-i mai pria bucuria.

Se înșela cu toate aceste făcēndu-și gândul nesuferit, că 'i-aū momit călugărițele fata.

Îi era frică Persidei de oameni. Vedea, ba simțea oare cum chiar și pe nevēdute, că toți se uită cu ochii bine deschiși la dënса, că toți o judecă, și inima 'i se încleșta ca și când tot în fața măcelăriei lui Hubēr s'ar afla. 'I era rușine ca și când toți ar putea să afle din fața ei cele petrecute, se temea de ceva neștiut și nu știa cum să calce, cum să-și țină trupul, cum să-și poarte capul și ce să facă cu mâinile ei.

S'a dus cu toate aceste și după ameađă-đi la Lipova, s'a dus cum merge omul osândit să-și fea pedeapsa, dar

„Vatra“

Don Juan

Tip. „Gutenberg“, București.

s'a dus rîdînd, fiind-că era crescută de maica Aegidia, care mereu îi dîcea:

«Să rîdî, când îți vine să plîngi, și să plîngi numai când veți pe alții plîngînd».

Cu inima mereu încleștată și tremurînd la fie-care răs-pîntie, unde putea să se pomenească în fața unui om, pe care nu voia să-l întîlnească, ea umbla dreaptă și cu capul ridicat, gata în toată clipa de a înfrunta privirile orî și cui.

Era deci obosită, când s'a întors a casă. De și atât de mult s'a temut, ca nu cum-va să-l întîlnească, acum era mîhnită că nu l'a întîlnit, ca să treacă dreaptă, cu capul ridicat, nepăsătoare prin fața lui.

Era obosită și i se ura, nu știa ce să mai facă a casă.

Erau Floriile pentru Nemți; Dumineca viitoare urmau Paștile Nemților; abia peste două săptămîni aveau să fie Paștile românești: îi era, par'că, groază, când se gîndea, că abia Joi după Paști se va întoarce iar în Mănăstire. Ce să facă ea până atunci aici, unde n'avea ce să facă?

Mara vedea că fata ei n'are ce să facă și se simțea nenorocită, că nu știe ce să-i facă. Se ducea cu ea la denii, o ducea și diminețile la biserică, dar de geaba i-a dîs Sămbătă să meargă să vadă învierea la Lipova ori la Maria-Radna, fiind-că fetei îi plăcea să stea a casă.

Și dîile erau cu toate aceste foarte frumoase. Murșul, crescut ca odinioară din topirea zăpezilor, era plin din mal în mal și se tăvălea alene spre șes. Pădurile nu în-verdiseră încă, dar pruniștile erau în floare, iarba se încheiase, salciile, răchitele și plopii lăsaseră mătîșoare, vîntul adia despre munți primăvăratic, rîcoros.

«Să mergem să culegem viorele», grăi Trică, pe care nu-l ierta firea să piardă dîua cea frumoasă, mai ales că era Lunea Paștilor nemțești.

«Dacă ții,» — răspunse Persida alene.

Ei plecară la deal, spre ruinele de la Soimoș, locuri lor atât de bine cunoscute.

Era în adevăr frumos. Inima creștea de vederea mugurilor, care începuseră a crăpa, și sângele svîcniea mai iute și mai tare în adierea vîntului ce trecea peste flori proaspete.

«Știi ce? — grăi de o dată Persida, — să trecem la Lipova. Îți aduci aminte, colo de-asupra viilor, ce frumos era și câtă mulțime de viorele!»

Era, nu-i vorba, mai frumos aici; dar frumos era și acolo; pretutindenea era frumos și bine.

«Dacă vrei;» — răspunse dar Trică, apoi se întoarseră la vale, trecură Murșul fără-ca să-și mai pună viața în joc și fără ca să plătească creștarii, și o luară spre sărârie ca să iasă de-asupra Lipovei.

«Să trecem prin oraș, — grăi Persida, — că e mai aproape.

Nu era mai aproape, dar, la urma urmelor, și prin oraș tot acolo ieșiau.

Sărmana copilă!

A trecut cu inima încleștată prin oraș și era desnă-

dăjduită, când s'a vădut la cele din urmă case. Ar fi vrut acum să spună, că rău a ales drumul și să se întoarcă iar prin oraș, ca să apuce drumul pe la sărârie. Asta însă nu mergea.

«De, — dîse ea după-ce sosiră între vii, — tot e mai frumos la Soimoș!»

«Știu eu, că e mai frumos!» — îi răspunse Trică, pe care inima îl trăgea acolo, unde a petrecut atâte dîile de copilărie.

Da! însă de-asupra viilor mai erau și alții, care veniseră se caute flori și să vadă de acolo din deal Murșul și lumea cea mare și largă. Persida începu să urce mai cu virtute.

A urcat, a căutat și-a adunat flori, apoi s'a întors iar prin oraș la pod, obosită, frîntă.

Hubernați se întorcea și el obosit frînt de la Radna, unde e atât de frumos acum primăvara.

Dacă n'ar fi fost pe pod, el ar fi apucat fie la dreapta, fie la stînga; aici înse nu-i rămînea de cât să meargă înainte, drept în flacăra cea mare ce se ivi fără de veste în calea lui. Era greu afară din cale! Cum să treacă? cum să calce? cum să 'și ție mînilor? cum să se uite la ea? să-și ridice pălăria ori să facă ca și când n'ar cunoaște-o?

Persida tresări, când îl zări, își îndreptă trupul și își ridică capul. Nu mai era obosită; îi venea să sboare de ușoară ce se simțea; era ca beată de gîndul, c'a fost și el la Radna — să caute flori de primăvară. Trecînd pe lângă dînsa, el se uită zîmbind și cu fața deschisă, ca la niște vechi și buni prieteni, la Persida și la fratele ei, apoi își ridică pălăria și salută ca un băiat bine crescut, în cât Persida, așa înțepată cum era, trebui și ea să dea din cap.

«Cine e acesta? — o întreba Trică cu glasul cam înfundat.

«Cine să fie? — răspunse ea, — Hubernați.»

«De unde te cunoaște?»

«Nu mă cunoaște, — dar cunoaște pe mama!»

Trică se uită înapoi.

«Așa-i! — dîse el, — asta e Hubernați!»

Mara se simțise și ea foarte măgulită, când Hubernați a salutată-o, în două rînduri, la dus și la întors, mai altfel de cât de obicei. Măgulită se simțea dar și acum, când vădu din capul podului, cât de frumos a ridicat feciorul lui Huber pălăria în fața copiilor ei.

N'avea cu toate aceste cuvinte de a se bucura, fiind-că seara Persida era foarte neastîmpărată, nu-și mai putu găsi locul și a rămas în cele din urmă dusă pe gînduri.

Avea în sufletul ei ce-va ce nu putea să spună nimenui, iar aceasta nu pentru-că s'ar fi sfiit, ci pentru-că nu știa nici dînsa ce are. Se temea ea însă-și de sine, simțea c'o apucă din când în când o pornire năvalnică și-i vine să se ducă, ea singură nu știa unde, și să facă, ea singură nu știa ce. Mii și mii de primejdii, nenorociri

peste nenorociri, sbuciumări peste sbuciumări, o viață plină de nevoi și de dureri: le presimțea, le vedea, le știa par'că pe toate cum vin.

«O doamne! — ți se ea cuprinsă de duiosie» — ce bine e la mănăstire!? ce fericite sunt maicile!»

Mara se cutremură în toată firea ei.

«Îți place ție, fiind-că te-ai obișnuit cu maicile, — răspunse ea, — o să vezi însă, că e bine și afară din mănăstire.»

Mai mult n'a ținut Mara, dar acum era hotărâtă să-și ducă fata la Arad, neapărat s'o ducă și s'o ție cât de mult acolo, ca să se obișnuiască cu lumea.

CAP. V

Ani de tinerețe.

«Ear s'a întemplat ceva!» — își țină Gretl, slujnica Huberoaei.

Stăpânul ei nu plecase, ca de obicei, îndată după masă, ci stetea de vorbă cu stăpâna, și stetea cam de mult, ceea ce nu era a bine.

A intrat de câte-va-ori în casă, pentru-ca să ridice masa, și i-a găsit mereu la fel, el cu pipa în gură la un colț de masă, eară ea în cel-l'alt colț.

De și împlinise patru-deci și șase de ani și era om cu multă chibzuială, Huber nu părea de loc a om, care poate să-și fie tată lui Națl. Lasă că era om bălan, cam slab și cu obraji roșii, după înfățișare prea tiner, dar era în tot felul lui de a fi ceva ușuratic, aproape ștengăresc. Gura îi era croită pe rîs, ochii îi jucau mereu în cap, și lucruri pentru alții mari îi păreau adese-ori nimicuri. De și ținea mult să aibă prietenie cu popa, cu Beamterii și cu ofițerii, se pomenea adese-ori la chefuri și cu oameni mai fără trecere, până chiar și cu calfele lui, un lucru, pe care fecioru-său n'ar fi fost în stare să 'l facă. Și mai ales asta l'a făcut să nu prea aibă traiu bun cu nevastă-sa, care era femeie așezată, cam țifnoasă și neîngăduitoare.

Nu-î vorba, certuri nu prea erau între dînșii, fiind-că el rîdea și făcea glume, când ea îl muștra. Ea se necăjea, se înțelege, cu atât mai rău, se intețea și de obicei începea în cele din urmă să plângă. Cu asta se sfârșia apoi vorba, de oare-ce el se ducea și o mângăia, îi țină să nu fie proastă, căci tot n'are nimeni nevastă ca dînșul—și toate erau bune deocamdată. Rar se întempla ca el, perdându-și sărita, să spargă ceva ori să o lovească. Nicî atunci nu era însă ceartă, fiind-că îl mângăia și-l împăca dînșu pe el.

Nicî odată el nu putea să plece de a casă mai înainte de a se fi ales lucrurile într'un fel ori într'altul. Nu putea să 'și petreacă în tignă, și știa, că va trebui să se întoarcă înainte de vreme.

De astă dată el tot rîdea, ear nevastă-sa n'ajunsesse, încă să plângă, de și tare îi venea s'o facă.

Avea două mari supărări de o dată.

Diua trecută, în Dumineca Floriilor, Maica Aegidia chiar Maica Aegidia ea însa-și, a oprit-o, când a ieșit din biserică, și i-a spus,—ce rușine!—că Națl stă gură cască pe la ferești, ca să dea ochi cu fata Marei.

Atât îi părea de mare lucrul acesta, în cât n'a îndrăznit să-î vorbească despre el lui Huber, care ținea foarte mult la mănăstire și la Maica Aegidia în deosebi. A stat însă toată după ameață-diua ea singură închisă în casă și s'a gândit, cum și în ce fel să-î facă băiatului muștrări.

Spre marea ei mirare, spre îngrozirea din ce în ce mai mare a ei însă, băiatul nu s'a întors nicî în amurg, nicî seara, nicî noaptea, ci abea în zorile zilei următoare.

A stat, a așteptat, s'a frământat, s'a gândit și res-gândit și a plâns, cum plâng mumele, când își ved copiii porniți pe căi greșite și nu știu cum să-î oprească și să-î întoarcă.

Eară bărbatul ei, tatăl băiatului, om în toată firea, rîdea, ba țină că-î pare bine c'a început și băiatul lui să fie om ca toți oamenii.

Mai putea oare biata femeie să se stăpânească și să nu i-o spună și cea-l'altă?

Ia spus-o chiar cu îndărătnicie, ca să-î arăte, că o să-î treacă și lui pofta de rîs.

I-a și trecut.

Ce-î drept, păcatul, că feciorul lui a căscat gura la ferești, nu-'l prea scotea din ale lui. Fetele sunt fete, așa țină el, ca băieții sa alerge după ele. Dar fata era a Marei! Puțin îi păsa! Nu era, la urma urmelor, de cât o nebunie de tinerețe la mijloc. Asta vine și trece, tot cum a venit, fără ca să știți când și de ce. Un lucru nu putea să-î treacă lui prin gând: că băiatul lui ar mai pute vre-o dată să nu fie om cu minte.

Era însă nevoit să se gândească la casa lui, și asta 'l făcea tot-d'a-una posomorît.

Se simțea foarte tignit și ferit de grijă de când lăsase pe feciorul său la măcelărie. Însă tot el însu-și era patronul, ear Națl era trecut în breaslă numai în rîndul calfelor, și mult ar fi dat să scape de ori-ce grijă lăsându-și feciorul patron la măcelărie.

Asta nu era însă deocamdată cu puțință.

De oare-ce la Lipova erau numai doi măcelari, ei au intrat în breasla cojocarilor, care tăiau și ei primăvara miei, toamna berbeci și iarna pe ici pe colo câte un porc. Ear după rînduiala breslei nu putea să intre în rîndul patronilor de cât acela, ce și-a făcut anii de ucenicie, a lucrat un an la patronul care l'a scos calfă și a mai făcut și doi ani de călătorie. Națl făcuse anii de ucenicie și era de doi ani calfă; îi mai lipseau dar cei doi ani de călătorie.

Nu-î vorba, dacă starostele ar fi fost om de înțelegere, lucrurile, mai ales pentru Huber, s'ar fi putut pune la

cale și fără de acești ani; Bocioacă era însă foarte mândru de starostia lui și nu s'ar fi învoit odată cu capul, ca cojocarii să fie mai prejos de măcelari și ca de dragul unui măcelar să se nesocotească rânduiala breslei, pe care toți cojocarii o păziau cu sfințenie. — Apoi nu era nici Huber omul, care e în stare să se căciulească în fața lui Bocioacă.

Dar nici nu-i strica băietului să mai umble prin lume, să vadă, să învețe și să se deprindă a fi om de capul lui. Era și pentru Huber, dar mai ales pentru Huberoaie foarte greu lucru să se lipsescă de feciorul lor: nu le rămânea însă decât s'o mai facă și asta.

În deosebi Huberoaie se mai și bucura. Avea prieteni la Arad, la Timișoara și la Lugoj; avea dânsa rude la Buda și la Pojon, iar bărbatul ei la Viena: ori-și-unde se ducea, băietul găsea casă primitoare, ba chiar și mireasă potrivită cu starea lui.

De astă-dată dar lucrurile s'au sfârșit cu bine, fiindcă una voia amândoi.

Iară Națl era om tânăr, și nimic nu e în tinerețe mai ademenitor și mai plin de farmec de cât gândul de a trece așa — tu de capul tău — prin lume. Abia acum se simțea calfă adevărată, și nu-l mai ținea locul până după Paștile românești, ca să-și ia condica de călătorie de la Bocioacă și să plece cu ea în raniță.

Joi după Paști Bocioacă puse pecetea breslei pe condică, apoi se îndreptă înalt și subțire cum era și grai sârbătoresc:

«Iacă, băiete! cartea drepturilor tale, și să nu uiți nici odată, că trebuie să păzești cinstea breslei. Să fii harnic și ascultător, cinstit și vrednic de încredere; să nu pierzi timpul hoinărind de giaba, căci în breasla noastră se primesc numai oameni cum se cade. Dumnezeu să te ajute!»

Așa trebuia să vorbească starostele; așa i s'a vorbit lui, când și-a luat condica de călătorie; așa le vorbea și el tuturor celor ce lua condica de la dânsul.

Huber era cu toate acestea foarte supărat, că un om ca Bocioacă îndrăznește să-i vorbească astfel lui Națl, iar Națl stă umilit în fața lui, ba par'că ar voi să-i mai și mulțumească pentru sfaturile bine-voitoare, ca și când ar fi avut nevoie de ele.

Dar au trecut și prin asta, și Națl, plecând ziua următoare la Arad, se uita la trecători par'că a lui ar fi fost lumea cea mare, în care se ducea.

Rămăsese vorba să se oprească de o cam dată, pe timp de vre-o două luni, aci mai prin apropiere, la Arad, ca să se deprindă cu străinătatea.

Bani avea destui. Adunase el, căpătase de la tatăl său și-i mai dăduse, așa prin ascuns, și mumă-sa. Ar fi putut să tragă la ori-și-care hotel și să trăiască boierește.

Nu de asta îi era însă lui.

Calfă de măcelar, el se simțea mândru, că poate să tragă la conacul breslei, a breslei adevărate, în care sunt numai măcelari, iar nu o amestecătură de fel de fel de oameni.

La conac a găsit alte trei calfe, un Neamț de la Timișoara, un Ungur de la Dobrița și un Slovac de la Bičiș, iar calfele din aceeași breaslă, ori și unde s'ar întâlni, sunt prieteni.

Prietenii se bucură, când se întâlnesc, că pot să stea de vorbă și să se cinstească, iar Națl era și după fire și după înfățișare foarte bun de cinste.

Se cinsteau dar prietenii vorbind, ca oamenii plecați în lume, despre cele de acasă și ținând fie-care să arate deslușit, că nu e nicăieri atât de frumos și de bine ca «la noi».

Intr'un târziu Națl, care nu băuse mult, dar destul pentru dânsul, își rezemă capul pe cot, stete cât-va timp gânditor în vreme ce prietenii lui vorbeau înainte, apoi ochii i se umplură de lacrimi.

«Ce e mei?» — întrebă Ungurul.

«Nu știți voi!» — răspuse el înduioșat. — De geaba v'ași spune, că nu puteți să mă înțelegeți. Dar nu pot nici eu să vă spun. Ar trebui să cunoașteți pe mama, ar trebui să știți ce fel e mama, și nici atunci nu m'ați înțelege deplin. Dicea, că se bucură, când am plecat, — dar eu știu că ea plânge acum și are să plângă mereu, — grai el și plânsul îi înecă glasul.

«Așa e, — dișe Neamțul mișcat, — e greu lucru să te despart de mama ta!»

«Mai ales când ai și tată ca mine: un om fără de inimă!» — adăogă Națl oare-cum fără de voie.

«Asta trece!» — grai Slovacul.

«Ce să dic eu, — întimpină ungurul, — care m'am lăsat acasă drăguța, un boboc de te cuprinde amețala când îl vezi!»

Națl își ridică capul și se uită drept în fața Ungurului. Îi venea să apuce carafa și să-l lovească în cap cu ea. De ce trebuia să-i o aducă aminte și pe asta!

«Eă, — dișe el vorbind rar, — nu am drăguța, dar fete sunt și pe la noi. Ar trebui să vezi cu ochii tăi, ca să știi ce va să dică fată. Ai înțeles? Sunt și la noi fete! — strigă, apoi apucă carafa și-o isbi de pământ de se făcu miș-fărămiș.

(Va urma).

„Vatra“

Din muntii nostri

Tip. „Gutenberg“, București.

RĚSBUNARE

DE

CARMEN SYLVA (*urmare*)*(Traducere liberă de I. L. Caragiale)*

«A! Pîrvule, Pîrvule, nu te-ar feri Dumnezeu să 'mî cazî tu mie odată 'n mîna!»

Și se gîndea că nu 'i zisese destul, c'ar fi trebuit să 'l arză mai rău, să 'l fi făcut de rîsul satului întreg... Ei nu spuseră o vorbă măcar de hrana lor dată flacărilor; și el pentru o boală de vită sculase obștea 'n picioare, înjura și sbiera — că era procopsit, om cu capul mare, învățat la carte! Și ăilaltî, proștii, îl ascultau cu gura căscată par'că le-ar fi citit din vanghelie.

Pe chipul Sandii i se resfrîngea sălbăticia gîndului și conștiința unei energii extraordinare. In adevăr fata ceea avea o energie de speriat, care ajunsese de poveste. Dragomir frate-său de câte ori zicea: «Cât o fi soră-mea Sanda, nu mî-e frică!».

Intr'o noapte îi călcase ră hoții: cine i-a pus pe goană? Sanda...

Alta ș'alta era Ancuța — slabă de înger!

«Ce ți-e iar? îi zise Sanda intrînd în bătătură cu cofa plină. Iar ăi fi plîns?»

— N'am plîns, Sando, răspuse femcea mîhnită și îngrijată; dar tare m'a apucat groaza; am auzit că Pîrvu umblă ca un turbat — spune la toată lumea că are să ne puie la toți capul!».

Sanda dete din umeri.

Tocmai atunci, popa trecea pe uliță.

«Bună vremea, nevastă.

— Sărut mîna, taică părinte.

— Da ce mai făcu iar bărbatu-tău Dragomir, ai?»

— Ce, taică părinte?»

— Ce ce? tu nu știi ce?... Vaca lui Pîrvu.

— Care vacă?»

Femcea se făcu galbenă la față și începî să tremure din toate încheeturile.

«Ia nu te mai face, zise popa, par'că lumea nu știe.

— Doamne! taică părinte, da p'ale altora de ce nu le mai știe lumea? Pătulul nostru care a ars... dă! — ce zici și sînția-ta?»

— Uite eă vă spui că nu 'i bine, fata mea; mai gîndiți-vă și la Dumnezeu, că o să 'nfundați pînă la urmă ocna.»

Și popa plecă 'nainte dînd din cap.

«Ce 'ți spuse bărbăria de popă, Ancuțo? întrebă Sanda.

— Că se ne mai gîndim la Dumnezeu, ca să nu 'nfundăm ocna.»

— Bună vremea, fetelor, zise un glas străin.

Amîndouă se 'ntoarseră spre uliță. Era primarul.

«Nu cumva, întrebă omul, s'or fi găsinde p'alcî pe la voi două petece de piele de vacă vie, că le caută stăpînul vitei.

— Nu se află, răspuse Sanda; dar, bine că 'mî adușeși aminte: dumneata unde eraî mai alaltăierî când ne-ars pătulul?»

— Alaltăierî?... eram la tîrg.

— Apăi dă... eă gîndesc că tot p'acolo pe la tîrg or fi și petecele ălea de le cauți dumneata. Dacă t'ei mai duce, poate l'ei găsi.»

Pielele erau la loc sigur, în argăseală.

«Sluga! spune lui frate-tău multă sănătate, numa să

bage de seamă că mai e și judecată și dreptate pe lumea asta, zise primarul urmîndu-și calea.

— O doamne! judecata și dreptatea — dacă nu și le face omul singur!» mormăi Sanda.

Peste două trei zile după asta, Sanda căuta să pornească la o moșie mai departe. Să vinză niște puî de găină. Dragomir plecase cu calul după scînduri la deal, și ea rămăsese să meargă pe jos. Își luă puîi legați de picioare pe cobiliță și porni printre lanurile de ověz aurite care sclipeau în bătaia plină a soarelui de vară. Dabia adia un vînt ușor care făcea să joace în zarea încinsă dăgoarea lui Cuptor. Era o cale bunicică pînă s'ajungă în pădure. Fata grăbea mereu.

In sfârșit iacă și pădurea cu cărarea ei umbrită.

Umblase acuma prin umbra răcoroasă cât umblase, când i se păru că nu e singură acolo, par'că venea cineva în urma ei. Pînă să se 'ntoarcă să vază cine 'i, Sanda simți la spatele ei aproape o suflare caldă și gîfuită...

Pîrvu!... o ajunsese depe urmă.

Fata dete să se 'ntoarcă, dar n'apucă să ia 'n mîna cobilița de pe umere și se pomeni doborîtă cu fața la pămînt, strivită pe răunchi de genuchii învățătorului.

Pîrvu trase cuțitul de la brîu... Când Sanda auzi fișitul tăișului ieșînd din prăsele, se gîndi c'atât i-a fost ei să 'i fie!

In ameteala ei, simți cum îi desface de pe cap coadele, cum le răsucește pe mîna și cum le taie din rădăcină... Intr'o clipă dușmanul își făcu isprava. Cu cele două coade tăiate, el începu să lovească pe Sanda care se svîrcolea ca o șopărlă călcată pe cap.

«Na! urlă dușmanul, mai na! Să te saturei sîmînță spurcată!».

Și la fiecă cuvînt, o lovitură da girbaciū. Toate sbuciumările ei fură de prisos. El încetă numai după ce osteni. Biruită, fără un pic de putere, Sanda își afundă capul în țărîna, unde stete fără să sufle, fără să miște, mai moartă.

Atuncea, Pîrvu se ridică 'n sus. Sângele i se întoarse în obraji și buzele albe de mînie. Sanda se ridică și ea. El stete drept în fața ei așeptînd-o să se năpus-tească asupra lui ca o fiară nebună.

Dar nu... Ea se rezemă de un copac, și acoperindu-și ochii cu mîneca, porni pe plîns înecat de cea mai adîncă obidă copilărească.

El rămase asemenea nemișcat în picioare, plimbîndu-și privirile dela coadele pe care le ținea încă 'n mîna, la basmaua galbenă ce-o smulsese din capul Sandei aruncată cât colo pe mușchiul verde, și asupra căreia tremura prin dîra unei raie de soare umbrele frunzelor de gorun. Deodată privirea lui se opri asupra Sandii — era frumoasă fată Sanda — și par'că din coadele ei tăiate trecu prin deștele lui ca un fior ce 'l furnică d'alungul brațului și i se opri în inimă înecîndu-și răsufierea...

A biruit-o!... S'a isprăvit!... A necinstit-o pe biata fată, așa, că nici leac, nici descîntec nu 'i mai pot folosi... Nu cu o vacă — cu o cireadă întregă și tot nu se poate pune la loc cîntea pierdută — coadele nu cresc la loc de azi pe mâine.

Se aștepta la orice din partea acestei fiare nedomesticite: s'o apuce turba, să se repează să'l străpungă cu un cuțit, punându'și toată viața ei la mijloc, să năvălească cu cobilița să'i crepe capul, ori să'l apuce cu dinții; — nu i-ar fi trecut p'în gând că Sanda are să stea mută și amărită după atâta ocară, de care chiar el simțea că i s'a sgduit sufletul.

Sanda se șterse la ochi cu mâneca; se aplecă de'și luă basmaua, se legă strâns la cap din ceafă pînă pe sprîncene și, fără o vorbă, fără o privire cătră dușmanul ei, porni iute în desişul pădurii unde se făcu nevăzută.

Pirvu, neștiind la ce să se hotărască, se uita mereu la coadele cu care rămăsese 'n mână. Ce-o să facă el cu ele? Să le lase 'n pădure?... Să le dea pe apă?... Nu; le

'ndoi frumos una peste alta coadele cele bogate, și le vîri în sînul cămășii la piept. Apoi se 'ntoarse 'n sat fluerînd așa un cântec, orice cântec o fi, cum flueri ca de urit, par'că nu s'ar fi 'ntimplat nimica.

Dar purta 'n sîn coadele Sandii, a căror frecare dulce și ciudată semăna cu o mîngâiere, o mîngâiere duioasă și caldă. Ajungînd acasă, își deschise dulapul, puse cu multă grije tocmai în fund, între premenelile curate, trofeul luat de la «biata» Sanda, coadele cele frumoase, după ce se uită odată lung la ele. Apoi încuiă dulapul bine, împotriva obiceiului sîu, fiindcă n'avea doar nimica de preț, luă cheia, ș'o băgă în chimir.

(Va urma)

UCIDEREA DOMNULUI TUDOR

Peste lume, iată,
Miezul nopții des;
Pieze rele, ceată,
Din adineuri es.

Colo 'n Catedrala
Curții vechi domnești
Zace 'nchisă fala
Țării Românești.

In chilia rece
Domnul Tudor, prins,
In genunchi petrece
La icoană 'ntins.

Candela 'n părete
Cu văpăi subțiri
Frunții lui trimete
Nimburî de martir:

«Maică Prea-curată! 'ți-ad'aminte ceasul,
Când plîngea 'n Grădină blîndul tîu Isus;
Biciul, spini, crucea când îi frînsă pasul;
Când muria 'n Golgotha între hoți răpus!»

«Ast-fel plînge astăzi țara mea slăvită,
Ast-fel răstignită, vedî-o, ca tîlhar;
Sfînta-î umbră însăși este otrăvită
De suflarea ăstor iude din Fanar.

«Suflete dospite în străvechi păcate,
Putregaiu din trunchiul tristului Bizanț
Ne-au sădit în sânge patime spureate,
Ne-a smerit mîndria cu-al rușinei lanț!»

«Dac'a lor pîeire jertfă-mi cere vieța,
Fie! Piară! Piară! Și eu vesel mor!
Stearpa lor sîmință piară 'n vînt ca ceața!
Blestemat să fie neam de neamul ler!»

Ast-fel Tudor spune
Maicii lui Hristos
Dorul ce rîpune
Sufletu-î setos.

Cînd icoana mută
De trei ori trosni
Și, din cuiu cădută,
Candela plesni...

Ușa 'n prag s'abate
Și 'n pervaz rîsar
Trei năluci armate,
Florî de palicar...

— «Să trăești, slugere,
Și să ai noroc!»
Zic și la hangere
Mîna pun pe loc.

Căci Olteanul falnic
Stă 'n picioare drept,
Și spre ei năvalnic
Se repede 'n piept:

— «Ce vrefi voi, cătane
Subt al Iudei steag,
Poterele-avane
Unui Ciung pribeag!..»

— «Ipsilant e 'n țară
Domn pe munți și văi:
El te chiamă iară
La pandurii tăi...»

— «Minți, vicleană gură!»
Și isbi 'n obraz
Cu nespuse ură
P'al limbut viteaz.

Apoi în cătușe,
Strînse cot la cot,
Il împing pe ușe
Și din curte 'l scot.

Peste câmp îl mână
Pîn' la mal, la rișu,
Noaptea 'n zorise 'ngănă
Printr'un rumen brău.

— «N'aveți voi pistoale?
Glont vreau ostășesc!»
Dar trei junghiuri goale
Umerii 'i roșesc....

Tudor se svăcnește,
Cade peste ei,
Și murind răcnește:
«Ucigași mișei!»

V. D. PĂUN

ANDREI MUREȘIANU

Andrei Mureșianu, e unul dintre poeții noștrii uitați. E uitat pentru-că a scris înainte de asta cu 40 de ani, e uitat pentru că a produs puțin și de puțină valoare artistică. Și fiind-că el a scris numai în Ardeal și numai pentru Ardeleni, în România e până în ziua de azi aproape necunoscut.

Cei din Ardeal venerează pe Andrei al lor; cei din România, câți îl cunosc, îi contestează or-ice valoare de scriitor. Pricina e că ardelenii află în posesiile lui Mureșianu, patriotism și mândrie națională, tocmai ceea ce ei caută; iar noi cei de aici, căutăm artă și varietate de idei, ceea ce Mureșianu n'a putut să ne dea.

Meritele lui Mureșianu nu sunt literare ci politice și sociale. El a fost un factor puternic în dezvoltarea culturală a românilor ardeleni și a fost mai ales unul dintre tribunii cei mai energici ai mișcării românilor ardeleni de la 1848. El a înflăcărat masele, a ținut viu focul naționalității române peste Carpați și s'a luptat pentru idealul poporului. Bărbați cari să conducă masele cu steagul în mână, Căpitani au avut ardelenii—poetul însă le lipsea, omu care să profetiseze, să fanatiseze mulțimea, să o îmbete. Și acesta a fost Andrei Mureșianu.

Ardelenii au fost și sunt săraci de poeți. Influența culturii și a limbii germane, mai puțin a celei ungurești, le îngreunează vioiciunea spiritului, le conturbă echilibrul gândirii și le pocește limba. Apoi Ardelenii de felul lor sunt mai târziu la minte, iar în schimb sunt mai tenaci. Nică Andrei Mureșianu — singurul poet ardelen — n'a putut produce lucrări de valoare, nică ca artă nică ca limbă, pentru că el n'a fost nică o putere poetică de mâna întâi nică limba n'a putut-o să și-o emancipeze de felul vorbirii ardelenesti. De aceea am zis, că valoarea lui literară e puțină.

Să-l vedem însă ca om politic și social.

De la 1838, când a apărut «Gazeta de Transilvania» în Brașov, până la 1848, când Ardealul a căzut în mâna insurgenților unguri, lupta românilor pentru naționalitate era condusă acolo de un grup de oameni și cu cap și cu inimă, adunați la Brașov în jurul «Gazetei». Era vorba de o renaștere națională, de o muncă în unire și de pregătirea unui viitor mai bun pentru români. Starea românilor pe atunci era pretutindeni rea.

Ardelenii aveau câte-va școli; pe cari le dobândise preoțimea cu mari jertfe; după constituțiunea veche a Transilvaniei, națiunea română era numai suferită pe pământul Ungariei, iar religiunea era batjocurită, atât de batjocurită încât— cum spune reșosatul Baritiu— în biserică, popilor când ieșeau cu darurile nu le erau iertat să se roage românește pentru sănătatea împăratului; căci era insultă a pomeni numele împăratului, în limba românească.

În Moldova, românii stăteau și mai rău: aveau o singură școală la Socola, lângă Iași. Costache Negruți descrie soarta moldovenilor de la 1838 astfel: «Pe când uitasem că suntem români și că avem și noi o

limbă, pe când ne lipseau și cărți și tipografie, pe când în sfârșit literatura românească era la darea sufletului, câți-va boeri bătrâni ruginiți în românism ședea triști și jeleau pierderea limbii, uitându-se cu dor spre Buda sau Brașov de unde le venia pe tot anul calendare cu povești la sfârșit și din când în când, câte-o broșură învățătoare meșteșugului de a face zahăr din ciocălăi de cucuruz sau pâine și crohmală de cartofle». Muntenii aveau mai multe școli, dar naționalismul era amorțit cu totul, ceea ce făcea pe Ioan Maiorescu să se plângă: «Unde e la noi căldura și focul, unde naționalimea și patrioțimea aceia ce însufletește pe românii ardeleni. Un materialism gros s'a lăsat ca un nor gros pe țara românească. O judecată stricată, un gust pri-

mejdios, o silință opintită numai pe lucruri din afară, o ușurătate, o nestatornicie, o procopsință superficială. De unde? din beletristica francească».

Aceasta era starea românilor de atunci.

Românii aveau 3 gazete politice: Moldovenii, «Albina românească» a lui Asachi, Muntenia, «Curierul românesc» a lui Eliade, iar Ardelenii «Gazeta de Transilvania» a lui G. Barițiu. Eliad și Asachi luptau, o luptă aproape zadarnică: patriotismul lor nu prindeau rădăcini între grecii și «pricopsiții principatelor. Cei de la «gazeta», duceau luptă cu isbândă: în jurul ei s'adunase toți ardelenii cari știa să poarte condeiul, toți entuziasmații de lupta națională. Ei erau ajutați și de scriitorii politici din principate, Eliade Rădulescu, Costache Negruți, Treboniu Laurian, Ioan Maiorescu, Florian Aron, Nicolae Istrati, Bălășescu, Bojinea, Rucăreanu etc. Zece ani, de la 1838-1848,

Andrei Mureșianu, Cipariu și Gheorghe Barițiu erau sufletul «gazetei»: Barițiu publica documente istorice și dovedea drepturile românilor ca națiune politică, Cipariu, publica studii lingvistice și înflăcăra sufletele prin dovedirea originii noastre de la latină, iar

Mureșianu, cânta libertatea, rechema zilele de glorie ale trecutului nostru:

«De fulgere să piară, de trăsnet și pucioasă»
«Ori care s'ar retrage din gloriosul loc»
«Când patria sa mamă, cu inima duiosă»
«Ar cere ca să trecem prin sabie și foc».

Mureșianu, era în Ardeal, ceia ce era Asachi în Moldova și Eliad în Muntenia: redeșteptătorul limbii românești, părintele literaturii române și profetul idealurilor poporului nostru. El, inspirat de sentimente revoluționare, cânta:

«Strigați în lumea largă, că Dunărea'i furată»

și când despotismul venea să injure pe români, el ne conjura:

«Dar martor ne e domnul, că vii nu o primim.»

și:

«Murim mai bine'n luptă cu glorie deplină»

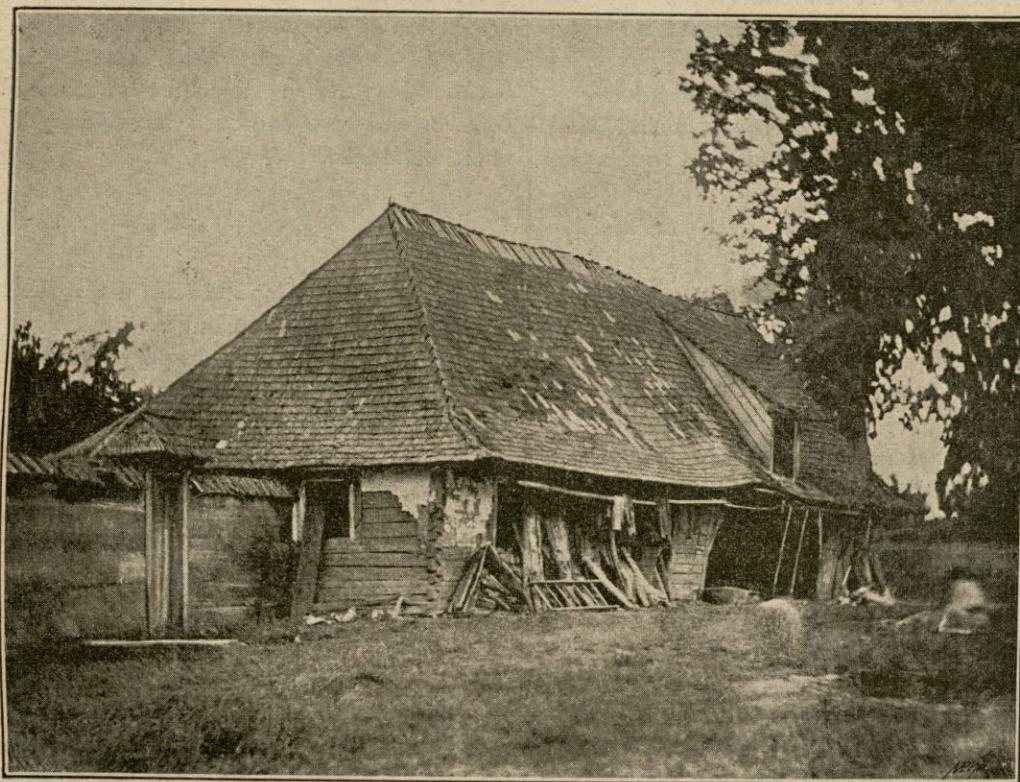
«Decât să fim sclavi iarăși, în vechiul nost pământ.»

În acei zece ani, de la înființarea «gazetei» până la «innecarea ei în sânge» la 1849, și-a scris Mureșianu mai toate poeziile, cu caracter național revoluționar și de multe ori socialist.

Mai bune dintre ele sunt: «Glasul unui român», «15 Mai» și «Deșteaptăte române». Poesia din urmă e gloria lui literară. Indată după publicare ea a devenit populară în Ardeal, i s'a dat o melodie compusă dintr'o doină și din două vechi marșuri ardelenesti și în scurt timp a ajuns să fie cântată pretutindeni, fără să se știe cum a fost și prin cine. Poesia a fost o schinteie electrică, care a trecut din om în om; masele s'au mișcat, autorul a fost destituit prin ordin împărătesc și era cât p'aci să-și piardă capul.

¶ După pacificarea Ardealului, Andrei Mureșianu a

plecat din Brașov la Sibiu, ca translator al «Gazetei oficiale pentru Ardeal». «Gazeta» a fost suprimată, redactorii ei erau fugiți; Cesar Boliac să stabilise în Brașov, scoțând ziarul «Expatriatul» și și pusese în cap să împace pe unguri cu români, fără să știe seamă de aspira-

Ruinele casei unde s'a născut «Andrei Mureșianu», în Bistrița.

ționile românilor și fără să cunoască trecutul acestei țări. Toate acestea au contribuit, ca Mureșianu să părăsească Brașovul și să nu mai scrie nimic.

Andrei Mureșianu a trăit numai pentru poporul său. Era fiul unui morar sărac din Bistrița, în nordul Transilvaniei și a studiat teologia și filosofia în Blaj. La 1838 a fost chemat de negustorii români din Brașov, ca institutor la o școală primară.

În 1839, a trecut ca profesor de limba română la Liceul catolic din acel oraș și a stat 10 ani. Ca translator în Sibiu a stat până aproape de moarte. Îmbolnăvindu-se de nervi, la 1863 a venit în Brașov și la același an a murit nebun.

Poesiile și le-a publicat la 1861 într'un volum, premiat de: «Asociațiunea transilvană pentru cultura poporului român»

I. LAURENȚIU.

URSARIÎ

En un maidan mare «*iarmarocul vitelor*» înconjurat de case mici joase cu fațadele privind maidanul; grupuri de oameni pe la ferestrele caselor; grupuri pe ici pe colea pestrițind întreaga piață și un cerc îndesat de curioși chiar la mijloc, lângă puțul cu colacul de piatră, roata căruia scârție neîncetat de un timp de vreme.

Pe ziua de astăzi sunt chemați la Chișinău toți țiganii-ursari de prin întreaga Basarabie.

Sgomotul despre un «*pricaz*» (poruncă) de adunare a guvernatorului, s'a răspândit prin oraș cu iuțeala fulgerului și eată ce însemnează grupurile de gură-cască de pe «*iarmarocul vitelor*».

Se vorbea de mult, că guvernul e hotărât să ia măsuri aspre contra ursarilor; nu pentru că ursarii sub pretextul de a juca urșii pătrund prin sate și orașe, făptuind fel de fel de nelegiuiri, dar pentru că din pricina urșilor s'a întâmplat un lucru mare. Acum o lună de zile, caii guvernatorului, sperindu-se de un ursar, au luat vânt în cât s'au răsturnat trăsura în care se afla soția acestui «om însemnat». Se înțelege de sine că dacă guvernatorul a putut să sufere până acum o ceată întreagă de ursari, soția lui n'a putut s'o facă asta, mai cu seamă speriată de unul din acești «*miserabili*».

Soarele arde nemilostiv, în toată piața nici urmă de umbră; lumea însă suferă de căldură și de foame ca să nu părească gratuitul spectacol.

Lângă puț, în mijlocul maidanului sunt grămădiți vr'o trei-zeci de ursari.

Urșii însetați, gâfâind greoi de căldură, cu limbile scoase afară—mormăie încet, jalnic, cerând de băut. Patru țigani tineri, înalți și voinici, cu pletele lungi, aruncate pe spinare, trag neconținut și alți patru cară apă în niște căldări d'o formă ciudată—adăpând urșii.

Ursarii au sosit cu tot ce aveau, adică cu nevestele și cu copiii, căci afară de aceștia și de urși, n'aveau nimic. Ei păreau mai speriați de cât urșii; pe fețele lor slabe și arse de soare se zugrăvea neobișnuița de-a fi înconjurați și priviți fără șială de o întreagă lume.

Țigăncile plâneau încetșor auzind că numai în bine nu se va sfârși întâmplarea asta; copiii nu se jucau și deși flămânzi, nu îndrăneau să întindă mâna.

Unele din doamnele privitoare se încercau să le dea câte un covrig sau turtă dulce, dar micii ursari, mai sălbatici poate de cât urșii între care au crescut, se dădeau îndărăt fără a lua ceva.

Ursarii strinși în cerc, se sfătuiau încetșor, ca-și cum cine-va din public le-ar putea înțelege graiul.

Un bătrân înalt, cu cămașa deschisă, cu un pept puternic și păros, părea conducătorul ursarilor. El vorbea și ceata întreagă îl asculta.

După înclinarea capetelor, se vedea că cu toții au primit hotărârea bătrânului.

După aceasta, fie-care băgă mâna în sân, scoase câte o cârpă înodată pe la colțuri și desnodând un colț, fie-care scoase o carboavă veche, ștearsă și o dete în mâna bătrânului.

* * *

Soarele apune. Clopotul cel mare de la Mitropolie trage de vecernie, chemând pe credincioși la biserică. Sunetele lui pline și sonore par că se rețin o clipă, apoi se răspândesc și curg în valuri tremurătoare, pierzându-se în aerul liniștit al serii...

Lumea plictisită de atâta așteptare, începe să plece pe acasă, polițaiul tot nu se vede.

În sfârșit se aude sgomotul mai multor copite de cai, hurelul roților trăsuri și un nor de praf care din ce în ce se apropie—arată că cel mult așteptatul trimes al guvernului sosește în sfârșit.

O trăsură înhamată cu trei cai, unul în ulube și alții doi pe dălături se oprește lângă puțul din mijlocul maidanului. Un om mic, gros, cărunț, sare din trăsura și se apropie de ursari, suita de patru cazaci, dau puțin la o parte mulțimea făcând loc polițaiului.

Bătrânul ursar cu căciula în mână, se apropie de blagovodnicul polițaiu, care ține:

— Ascultă țigane, mâine dimineață la ora 8 să fiți la hipodrom; așa a poruncit «Escelența sa»!

— Măria ta!... Ursarul înainte cu un pas, măria ta.. eată tot ce-am putut aduna!... El întinse bășica de boiu în care suna argintul.

— Am spus mâine, acum nici o vorbă... mâine dimineață vorbim. El dădu pe ursari la o parte și sări în trăsura.

Caii porniră în treapdă, pe loc, lăsând în urmă un nor gros de praf.

Bătrânul mai stătu puțin, se mai gândi, se scărpină la ceafă și-și îndesă căciula pe cap.

— Dacă n'ai noroc, măcar fă ce-o face, nu-i așa? întrebă unul din mulțime.

Bătrânul se uită lung la acel om și spuse posomorât:
— Apoi eă ce le spun gugumanilor mei? dar par'că vor să mă creadă?...

El scoase din brâu o lulea de lut roșu, arsă, murdară și o bășică de bou. Își umplu luleaua în tăcere, scăpără pe o bucățică de iască, aprinse tutunul și gânditor, se apropia de ursul sėu, un urs mare, slab ca și stăpănul sėu. Îi puse mâna pe cap și-l netezi cu dragoste și-i grăi, aruncându-i o bucată de pâine uscată:

— Mănâncă «Nichifore,» că cine știe ce va fi mâine!..
Și oftă.

Curioșii plecară pe la case. Maidanul pustiū acum, se pare un cimitir mare. Luna d'între nori și vr'o câte-va stele, privesc melancolic tabăra țiganilor. Trei, patru focuri aprinse cu buruene și tesic, răspândesc un fum înecăcios, la foc pâlcuiri de oameni tăcuți, gânditori. Lipsese veselia, gluma, cântecul. Bieții ursari par'că prevăd sfârșitul sorții lor. Mai cu seamă 'i-a descurajat purtarea *Măriei sale* polițaiului.

Să poate un muscal să nu ea bani mai cu seamă când banii sună, sunet și de argint? Glumă e asta, cincizeci de ruble numai ca să-i lase în pace? Și «*Măria sa*» pe când înainte se mulțumea cu un sfert de rublă de bot de urs — n'a primit! Acum nici carboavă n'a fost de ajuns! Ce e de făcut, cum să depărteze groaznica primejdie care amenință pe iubiții lor tovarăși de veselie și de nevoi? Când muscalul se leapădă și de bani, atunci lucrul nu miroase a bine; aceasta o știaū ei din vechile lor pățenii: cu «*Măria Sa.*»

Multe din țigance plâng înăbușit. Urșii le sunt tot așa de dragi ca și copii lor. Parcă ei n'au crescut împreună cu dēnșii! Bătrânul ursar cu «Nichifor» al sėu, stă tologit la o parte, fel de fel de gânduri, roesc în capul lui, gânduri de scăpare, nici unul însă nu se potrivește. Oare n'ar fi mai nemerit că îndată să se ridice cu toții și s'o croiască la fugă. Cine știe ce le poate aduce ziua de mâine!

Dar dacă ar îndoi numărul carboavelor? E cu putință să vezi o sută de ruble și să nu le ieși. Inșă de unde să ia atâți bani? Bătrânul se frecă la ceafă și-și aduse aminte că în cingătoarea sa are cusute trei lire turcești, întreaga bogăție a lui și a lui «Nichifor,» strînsă în timp de douăzeci de ani gologan cu gologan, cu prețul neodihnei, lipselor și fel de fel de suferințe.

Doară nu le va ținea el ascunse, pe când lumea piere.

Drage îi erau și lirele, dar nenorocirea obștească era prea mare, ca să se împotrivească la pierderea lor. Poate cu prețul lor era cu putință de a cumpăra polițaiul.

El se ridică hotărât și se apropia de focul de la mijloc și grăi:

— Ce se poate ađi, târziū e mâine. Să fugim de aci; mai rău nu ne poate fi, chiar de ne-ar prinde.

— Ce diceți?

Mulțimea tăcea.

Bătrânul așteptă cât-va timp.

El se depărtă și luă locul părăsit.

A doua-đi în zori, ursarii erau în picioare. Adăpară din nou urșii apoi plecară mai posomorîți spre hipodrom.

Acum mulți se căiaū că n'au vrut să asculte pe bătrânul conducător.

Urșii mergeau a lene, întindēnd lanțurile; pentru dēnșii era ce-va neobișnuit să plece pe drum flămândi.

Mulțimea nerăbdătoare umplea ipodromul. Frânghii întinse despărțea publicul de viitorii actori ai dramei.

— Să văd! Vin! Eată-i! S'auđeau glasuri din mulțime.

Cu pași nehotărâți, încet înaintau ursarii. Ajunși la locul arētat de cazaci ei se opriră. Polițaiul încă nu sosise, erau numai șapte și jumătate.

— Ti...i! dar ce țigan sdraveni spuse tare o domnișoară și urșii cum stau și privesc, cum nu le e frică ursarilor să-i poarte... eă ași muri de frică.

— Apoi de, mata ești domnișoară și de atâta 'ți vine frică, pe când nouă bărbaților de loc nu ni-e frică... Am mai văduț noi de-al de astea, îi spuse cavalerul ei, copist la poliție.

— Numai d-ta numai vorbi. Mai de ună-zī te speriașei de un cătel!

— Ei, un câine e alt-ceva... putea să fie chiar turbat.

— Apoi era cu stăpână-sa.

— Ei și; nu putea fi turbat?

Să sfârșim cu asta, dar ce are să facă cu urșii?

— Aū să-i împuște.

— Pe toți?

— Firește.

— Sermanii urși!..

Lumea începe să-i vie în cap, cauza adunării ursarilor cu urșii. Din pătura cultă, bărbați și femei, o mare parte — părăsiră hipodromurile.

Rămaseră numai vr'o câte-va sute de mahalagii, măcelari, căruțași, sacagii, măturători și o mulțime de cerșetori.

— *Măria ta!* Bătrânul ursar s'apropie de polițai, care numai ce a sosit și îi șoptește ce-va la ureche.

— Ce vrei țigane? vorbește mai tare!

— *Măria-ta*, suta, sutișoara întreagă. *Măria ta* și nu ne obijdui, că suntem și noi oameni săraci, cu dēnșii ne hrănim, el arată spre urși — și nu facem rău nimēnuia.

«Ei sunt blânzi, *Măria ta*, ca oile; privește numai, *Măria-ta*!

Inchină-te bre, *Nichifore*, cinstitului boier! Ursul cređēnd că vrea să-l joace, se ridică în două labe și începu a mormăi. Polițaiul sări la o parte.

— Destul țigane! Porunca vine de sus, mă înțelegi? Nu pot să vă ajut cu nimica... v'am ajutat înainte... nu m'ați ascultat, ca să numai călcați pe la orașe; așa-i că nu m'ați ascultat?

— Așa e *Măria-ta!*

— Acum să nu mă învinuiți dacă vă vor împușca urșii!..

— Aoleo! Bătrânul se făcu de coloarea cenușii — începu să tremure din tot trupul.

-- Eacă așa, ce credeați că e glumă?

Țiganul cădu la picioarele polițaiului și începu a se boci ca un copil.

— Nu pot să-ți ajut, bătrâne, răspunse *Măria Sa*, mișcat și el de tragica priveliște, sau poate că nu va mai putea lua ca înainte bir de la ursari.

— O sută, *Măria ta*, o sută întreagă... toată averea noastră!..

El vru să sărute picioarele polițaiului.

— Ți-am spus, că nu pot, măcar să-mi dai și o mie. Este poruncă de sus: urșii trebuiesc împușcați!

— Ce ne vom face noi, *Măria ta*, cu ce să ne hrănim?

— Treaba voastră.

Bătrânul se ridică în picioare, el nu mai plângea.

— Să-mi faci o pomană, *Măria ta*, să mă lași să împușc eu singur pe *Nichifor*!

— Bine, dute de spune celor-l-alți de luarea hotărârei.

Polițaiul s'a apropiat de comandantul companiei sosite de curând, îi spuse ce-va la care cela a dat din cap ridicând.

Bătrânul ursar, de asemenea se alătură de ai săi:

— Ei, păsărelelor, v'am spus să fugim! N'ați vrut! Vă împușcă urșii!..

— Aoleo!...

— Eacă așa...

— Ce ne facem?

— Nu știu. Dacă m'ați fi ascultat, acum eram, în pace, dincolo de Nistru. Acum n'aveți ce face: legați urșii la stâlpii ceia... colo... legați-i și dați-vă la o parte!.. Scena ce se petrecu, e greu de descris. Trei-zeci de oameni începură a se boci și a plânge ca niște copii. Sărutați și înbrățișau urșii, neputându-se despărți de sărmanele animale care împărțiseră cu ei, toate suferințele și nevoile. Urșii speriați de atâta sgomot, scoteau răgete jalnice, tremurau încercând a rupe lanțurile, ca să fugă.

În sfârșit, cu mare greutate, au fost legați de stâlpii așezați anume; câte cinci soldați s'au apropiat cu puștile pe umăr.

* * *

Bătrânul ursar scoate un pistol de la brâu, îi cearcă cocoșul și cheamă pe *Nichifor* la dânsul.

Ursul fără pic de teamă, se apropie și începe a se gudura de picioarele lui, cu bucurie.

— Sta! *Nichifore*, sta! puiule!

Ursarul îmbrățișă capul dobitocului și începu a-l săruta....

— Multe erni am petrecut noi împreună, mult frig am tras, multă foame am suferit!... Am crezut că vom muri împreună, însă oamenii-s mai răi de cât urșii!...

El îl mai sărută încă odată.

Ursul răgea încetșor, bucuros că stăpânul său îl mângâie așa de blând.

— Acu, *Nichifore*, puiul tătușii, mergi... dute... ești fericit!... poți să mori! oamenii nu vor să mai trăim împreună! Dar lasă, *Nichifore*, lasă pe mine.... ai să fii mulțumit!... Ursul privea lung la bătrân, par'că înțelegând noima vorbelor sale.

Ursarul ridică cocoșul, se mai uită odată la dobitocul iubit apoi vâră țeava pistolului în urechea dreaptă și slobozi cocoșul, soldații la trei pași de la fie-care urs — așteptau comanda.

— Una... două... trei! s'auzi comanda.

O detunătură grozavă, nemaî audită, isbucni; întreaga împrejurime se umplu de fum.

Trei-zeci de cadavre zăceau la pământ....

* * *

Ursarii în ziua aceia au și dispărut împreună cu bătrânul conducător.

Intr'adevăr, bătrânul s'a ținut de cuvânt. Peste un an *Măria-sa* polițaiul a fost găsit cu gâtul tăiat — la o vânătoare. De cine și cum, mult timp nu s'a aflat până ce într'o bună dimineață s'a prins o ceată întreagă de hoști, cu privilegiul unui omor. Toți erau ursari, ear căpitenia lor era bătrânul Tântoroși, fostul stăpân al lui *Nichifor*.

— Apoi bine, mă Tântoroși, s'adresă pe neașteptate judele de instrucție către bătrânul ursar — de ce ați omorât pe polițaiul; el era bun cu voi și vă apăra de toate?

— El ne-a împușcat urșii! La hipodrom acu trei ani.

— La hipodrom acu trei ani?

— Tocmai răspunse bătrânul, crezând că e de prisos a ascunde o crimă trecută, despre care judele îi vorbește ca cum ar cunoaște pe făptuitor. Putea să 'i scape și n'a vrut... și au murit mititeii!

— Ei și?

— Il cerea «*Nichifor*».

— Care *Nichifor*?

— *Nichifor*, ursul meu.... îl cerea, în fie-care noapte! Și a trebuit să il dau... și i l-am dat.

«Acum nu-l mai visez!...»

ȘTEFAN BESARABEANU.

„Valra“

Coasa numai frandofiri

Tip. „Gutenberg“

STEFĂNIȚĂ-VODA *)

Cu grabnicele sărituri
A sprintenei lăcuste
Apare-un cal, la colitură.
Nechezul înspumatei guri
Speria tăcerea din păduri
Si pacea văii 'nguste.

In gura văii, lângă pod
Boerii stau cu frică:
Ei par o gloată de norod,
Pe cai pitici și plini de glod —
In scări temutul Voevod
Cu hohot se rădică.

Strîngea de frâu și tremura;
Iar calul, ud de cale,
Pămîntu'n loc îl frămînta
Si spuma alb'-o mărita
Cu sânge roș ce picura
Din strînsele zăbale.

„Cînd vrei să-î afli, nu-î aduni!
Boeri, nu vi-e rușine?
Vê ved așa de-alătea luni.
Naveși acasă cai mai buni?
Orî cum? Boeri, sunteți nebuni?
Tê bateți joc de mine?”

„E grea ocară, ce ne-o faci“
Spătarul îi răspunde
„Dar țara-î suptă de haraciū,
De greci nebuni și de Cazaci;
Săracă țara, noi săraci,
Și cai voinici, de unde?”

„N'ai bani de-un cal? Ia calul meu.“
Boerii 'n tremurare
Daū slujbe 'n gând lui Dumnezeu,
Spătarul suflă des și greū,
Se pipăie la cap mereū
Să vadă de-l mai are.

„Măria-Ta, vorbim și noi“
— „Ei las'o încurcată!
Tê v'ăd așa de rupti și goi
De latră câni după voi!
Sunteți boeri, orî marțafoi?
Spătare, hai odată!“

Și Vodă sare jos din șea,
De frâu fuguru-și ține.
Spătaru 'ngălbinit privea,
Vedea ce e, și nu vedea,
Spătarul asta n'o credea —
Spătaru 'n urmă vine.

„Așa jupâne, ești cinstit!
Și-al tēu să fie darul.
Dar frēul nu! Mi l'am oprit —“
Și Vodă frēul l'a smîncit
Și-apoi cu frăul a lovit
Ponciș în ochi fugarul.

Cu ochii 'nchiși și fulgerat
I e spăima loviturii
Să'naltă roibu 'nvișorat,
S'ascirle 'n lături și turbat
Ia câmpu'n goană, îndreptat
Spre rîpele pădurii.

Se duce-orbiș, fără stăpân,
Cu vuet ca furtuna.
Boerii 'ncremeniși rēmân —
Iar coama calului păgân
Cu barba bietului bătrân
S'amestecă, sunt una.

„Boeri! măi ziceți-mi apoi,
Că Vodă nu v'ajută!
Sunteți săraci, flămênți și goi;
Dar fie-căruî dintre voi
Eu am să-î daū un cal de soiū,
Că 'n grajd măi am o sută!“

G. Coșbuc

*) Punea pe boeri pe caii lui cei turcesci, și eșind la câmp pune de le lua frēnele și le da câmpia. Deci socotește ce vor fi făcut caii până a să domoli? Mulți au avut primejdie de moarte. (Constantin Căpitanul. (Magazin istoric a lui Laurian și Bălcescu Tom. I. p. 326).

Nu îndrăsneaū boerii să iasă la plimbare cu strae bune și cai voinici (Letopisișile).

FEL DE FEL

LITERATURĂ, ȘCIINȚĂ, BIBLIOGRAFIE.

Academia română a ținut la 4 Februarie o ședință publică. Au vorbit :

D. Gr. Ștefănescu: *Despre originea oxigenului din atmosferă*; d. I. Bogdan: *Bartolomei Kopitar: O pagină din istoria filologiei române*; d. Gr. Tocilescu: *Din istoria română a secolului al XXI-a.*

Publicațiunile istorice «Hurmuzaki». Tipărirea documentelor adunate de repositul Eudoxiu Hurmuzaki, s'a început la 1876 prin deciziunea luată de ministrul Cultelor de pe atunci, d. Titu Maiorescu. La 1881 ministrul cultelor a trecut această publicare Academiei Române. Până acum s'au tipărit 2030 de coale, parte de minister, parte de Academie. Cu adunarea și tipărirea documentelor e însărcinat d. Nicolae Densușianu. Manuscrisele cari sunt gata de publicare sunt :

1. Note istorice singuratică de E. Hurmuzacki, extrase din diferite documente din arhivele Vienei. 2. Documente culese din arhive sau copiate din cărți de Hurmuzaki pentru anii 1300—1450. 3. Documente adunate din diverse publicațiuni străine, coordonate și adnotate de d. Nic. Densușianu, pentru anii 1200—1575. 4. Documente inedite procurate din arhivele de stat din Veneția și din alte colecțiuni privitoare la anii 1650—1800. 5. Documente procurate din arhive și bibliotecă publice și private din Polonia pentru anii 2601—1780. 6. Documente politice și diplomatice din întâia jumătate a secolului present. 7. Documente procurate din arhivele municipale și bisericăsești ale Transilvaniei. 8. Documente grecești adunate din arhivele de la Constantinopol și alte locuri. 9. Toate memoriile, broșurile, disursurile și scrisorile politice ale lui Eudoxiu Hurmuzaki.

Limba română în Elveția. La facultatea de litere din Laussane, Elveția, s'a înființat o secție de filologie română în felul celei deschise de Gröber în Leipzig. Ministrul român de instrucțiune publică a trimis un mare număr de volume didactice, oferite mare parte de Academia română. Cursurile acestei secțiuni s'au și început.

Gramatica istorică și comparativă a limbii române de Ion Manliu. O carte de 30 coale, scrisă pentru clasele superioare liceale, pentru seminarii și școli normale. Cuprinde: Fonetica, legile dezvoltării limbii române din cea latină și legile cari stăpânesc astăzi limba în alterațiunile ei fonetice. Morfologia: studii comparative, istorice și dialectale asupra formelor limbii noastre, istoricul formelor. Lexicologia: derivarea și compunerea în limba noastră, sematologia și patologia cuvintelor. O deosebită atențiune s'a dat formelor celor două dialecte române (macedonean și istriean) și formelor vechi ale cărților din veacurile trecute. Prețul 5 lei.

Antologia rasei latine. Scriitorul frances Achile Milien publică la Paris o Antologie a poeziilor rasei latine. Dintre poeziile române, vechi și contemporani, sunt vr' o 25 cari au poezii traduse în această Antologie.

Sensitive. D-l Trajan Demetrescu și-a adunat poeziile publicate în timpul din urmă într'un volum intitulat «Sensitive». Volumul cuprinde 40 de poezii.

Poesii vechi și noue de D-l A. Vlahuță au apărut într'un volum, ediție mai populară.

Societatea științifică-literară din Iași. S'a depus pe biroul Senatului un proiect de lege, care să recunoască «Societății științifică-literară» din Iași calitatea de persoană morală.

Ateneul din Piatra. Programă conferințelor este :

D. Ion Negre, profesor: *Testamentul lui Ștefan-Vodă*; d. C. I. Apostoliu, institutor: *Literatura noastră de azi*; d. G. I. Niculescu, inginer: *Starca socială a femeii*; d. Corneliu Toroceanu, inginer: *Valoarea socială*; d. C. V. Buțureanu, institutor: *Educațiunea Morală*; d. G. Manoliu, profesor: *Voința*; d. I. C. Crețulescu, profesor: *Poezia pastorală*; d. V. Botez, profesor: *Darvin*; d. V. G. Șoimariu, locotenent: *Psihologia dragostei*; d. Al. Popovici, profesor: *Pedantismul nostru*; d. P. C. Conta, institutor: *Moravuri*.

Conferințe populare în Rîmnicul-Sărat. În amfiteatru gimnasiului din Rîmnicul-Sărat se vor ține conferințe Duminecele după prânz. Programul conferințelor este :

D. C. Gr. Gheorghiu, magistrat: *Sexul slab*; d. Lascăr Veniamin, profesor: *Rolul științelor pozitive din punctul de vedere utilitar și moral*; d. Al. Fara, profesor: *Filosofia modei*; d. Al. Tătăranu: *Profesia de avocat*; Dr. Valerian G. Negrescu: *Rolul femeii în igienă*; d. Sava M. Gherghiceanu, avocat: *Înfluența eredității asupra educației*; d. Dr. G. Dobreanu: *Afinitatea atracțiunii, simpatiei și antipatiei*; d. Trajan Ionescu, profesor: *Lupta pentru trai*; d. D. I. Ghica: *Asupra antichităților.—Troia*; d. Ion C. Mihalcea, profesor: *Ion Creangă*; d. Lascăr Veniamin, profesor: *Transformările produse în Europa, din cauza descoperirii Americii*; d. C. Gr. Gheorghiu, magistrat: *Traitul nostru intelectual*.

ARTĂ. MUSICA. TEATRU.

Teatru național din Iași. În Iași se va construi un teatru național, după felul celui din București. Zilele trecute s'a ținut licitație pentru întreprinderea clădirii. Societatea de construcțiuni din București a oferit prețurile cele mai ușoare. Condițiunea principală a clădirii e, că teatrul să fie gata până în toamna anului 1895.

Bustul lui Negri. Primăria orașului Bacău a hotărât, să ridice pe piața aceluși oraș, bustul lui Constantin Negri. Ast-fel Bacăul va fi înfrumusețat cu busturile a trei bărbați mari: Alexandri, Căgălniceanu și Negri.

Costumele operei italiene. Direcțiunea generală a teatrelor noastre a intervenit pe lângă ministrul cultelor, în urma propunerii impresariului operei italiene, d. Spetrino, să aprobe cumpărarea costumelor și rechizitelor fostei trupe de operă, pe prețul de 7000 lei.

Trupa franceză a lui Mounet-Sully a început seria reprezentațiilor în Teatrul Național din București. Hamlet va fi primul rol în care celebrul tragedian francez se va înfățișa publicului.

O nouă piesă localizată. Se va reprezenta în curând pe scena teatrului Național comedia «Gazetarii» localizată după piesa lui Gustav Freytag «die Journalisten».

Concert în folosul Ligei. D-șoara *Natalia Plesnilă*, distinsa profesoară de piano de la Conservatorul din Iași, laureată a Conservatorului din Viena, va da o audițiune musicală în folosul Ligei Culturale, pe la sfârșitul lui Februarie, în sala Ateneului român. Programul foarte variat, la care vor participa câte-va din ilustrațiunile noastre artistice, se va publica mai târziu.

BISERICA ȘI ȘCOALA

Fondul «Ghenadie Mitropolitul». Mitropolitul nostru primat a pus baza unui fond, din care se vor ajuta preoții infirmi și preotescele văduve. Fondul va fi administrat de «Ajutorul», societate a clerului român.

Archiepiscopul catolic din București. După o veche învoială în România nu pot funcționa ca preoți catolici decât Franciscanii italieni. Scaunul papal a numit cu toate acestea pentru scaunul arhiepiscopesc din București pe Părintele *Angelis*, un Passionist. Guvernul român a declarat deci, că nu va intra în relațiuni cu noul arhiepiscop, ceea ce a făcut ca Scaunul papal să revie. În urmă scaunul papal a numit arhiepiscop pe părintele *Seraphim*, fost episcop la *St. Claud*, un bărbat instruit, care nu face parte nici dintr-o congregațiune călugărească.

SCIRI PERSONALE

M. S. Regele va pleca înainte de sărbătorile Paștelor la Neu-Wied, ca să viziteze pe M. S. Regina. Dacă starea sănătății îi va permite, M. S. Regina se va reîntoarce în țară.

Principele Ferdinand și principesa Maria vor pleca după sărbătorile Paștelor la Petersburg, ca să facă o vizită curții imperiale rusești.

D-l Ion Ghica, marele nostru prosator, care să află zilele trecute greu bolnav la moșia sa Ghergan, aflăm cu mulțumire că merge spre bine.

D. V. A. Ureche a espediat pentru instituțiunea «Ureche» din Galați un nou transport de peste 1300 de volume, între cari multe de mare valoare.

D. Alexandru Roman, profesor de limba românească la universitatea maghiară din Budapesta, va vorbi în semestrul de vară al facultății de litere despre: Terminologia creștină, despre proverbele Românilor, despre Fonologia și Morfologia limbii noastre și despre Tetraevangeliul aflat în manuscris la British-Museum în Londra.

D. Emil Picot, cunoscutul profesor de limba și literatura română la *Ecole de-hauts études* din Paris, va vizita în primă-vara aceasta Bucureștii.

VIATA SOCIALĂ

Al doilea bal al societății Presei. Vineri 25 Februarie «Societatea Presei» va da un al doilea strălucit Bal

mascat cu bătaie de flori, confetti și serpentine.

Publicul va avea la dispozițiune o cantitate considerabilă de serpentine și confetti; florile de asemenea vor fi în abundență.

Un afiș special va arăta bogăția programului și multe alte surprinderi.

Acest bal, precum va fi organizat, este menit să facă epocă.

Biletele se găsesc la «Clubul Presei» și la magazinul de muzică C. Gebauer.

Pentru acest bal fracul nu va fi obligatoriu.

CRONICĂ.

Datoriile statului român se urcă la 1.370.847.865 lei, adică un miliard și trei sute șapte zeci de milioane. De la 1866 până la 1883 datoria s'a urcat cu 765 milioane.

Limba română în dieta Bucovinei. În dieta Bucovinei de mult timp s'a vorbit numai nemțește, de și Românii au dreptul să vorbească în limba lor. În fine limba română începu a răsună iarăși în dieta Bucovinei. D-l. *Modest cav. de Grigorcea* are meritul de a fi întâiul care a vorbit românește, raportând despre petițiunile date de societățile românești. Acest început este o dovadă că reprezentanții români nu fac paradă cu naționalismul lor, ei îl și simt. Grigorcea a dat întâia oară baina națională lucrării naționale. Pîde ca acestea vor avea efectul că și în ochii Bucoveninilor limba noastră va câștiga în preț.

Cât produce România. Ca să ne facem o idee câte cereale produce România, ie de ajuns să spunem că în luna Noembrie anul trecut s'a transportat din țară numai pe brațul Sulinii 1.109.095 hectolitri grâu, 913.317 hectolitri orz, 859.112 hectolitri porumb și 227.569 hectolitri secară.

Linia telefonică București-Ploestî-Brăila-Galați s'a deschis zilele trecute. Direcțiunea generală a poștelor și telegrafelor a acordat ziariștilor o ședință, ca să se facă încercări pe linie. Ziariștii din București au convorbit cu ziariștii din orașele pe unde trece linia. Taxele corespondențelor telefonice sunt: 1 leu 50 b. pentru trei minute între stațiunile apropiate și 2.50 pentru stațiunile îndelungate.

Ioan Bülow, unul dintre cei mai însemnați compozitori musicali din timpul modern; după cum anunță o depeșă din Paris, a încetat din viață. Bülow, nu de mult să dusesse în Egipt, pentru motive de sănătate. El a murit tocmai în ziua aniversării a 14-a a morții lui Richard Wagner, cu care a avut multe relațiuni în viață.

VARIETAȚI

Grigorie Ghica și sfântul Grigorie. Grigorie Ghica Vodă trăia despărțit de Doamnă-sa, Marghioala, fiica domnului Hangerliu. Poporul știa pe Vodă, că e religios. Un biet negustor mai cu dare de mână, pus la cale de vr'unii din partidul care protegia pe Doamna, ceru într'o zi audiență la Vodă. Era chiar ziua sfântului Grigorie, onomastica lui Vodă.

— Ce vorbă ai să-mi spuî, creștine ?

Negustorul răspunde :

— Am venit și noi ca toată lumnea să poftim Măriei Tale, să trăiești mulți ani și să veî spun, că astănoapte am visat un vis grozav.

— Ei, ce, creștine ?

— Mi s'a arătat sfântul mare erarch Grigorie, îmbrăcat de-ți lua ochii, și-mi dîse : «Scoală, jupân Lascarache și du-te la Vodă și spune-î se ierte în ziua de astă-zi pe doamna Marghioala, dacă voește să fie blagoslovit de mine, iar de nu, reî îi va merge !» Și m'am

sculat Măria-Ta, tremurând și am venit și ți-am spus, că nu e bine să domnești fără să ai pe Doamna pe lângă Măria-Ta.

Vodă a înțeles, că negustorul e pus la cale. Ii răspunse scurt:

— Bine, jupân Lascarache. Du-te la baș-ciohodar și cheamă-l aici, să-ți trimit prin el un bacșiș.

Ce bacșiș! Când a ajuns negustorul la scară, rogojina era întinsă și baș-ciohodarul sta cu bățul în mână. Negustorul a primit la talpă 25; s'adunase lumea și ridea.

— Așa jupân Lascarache. Ți-a trimis Vodă bacșiș ca de altă dată să-ți vezi de prăvălie și să nu mai stai de vorbă cu archierei de ceî mari ca sfântul Grigorie!

Vodă Nicolae Mavrogheni era nebunatic din fire și se îmbrăca foarte caraghios. El era Turc și purta haine de marinar turcesc. Avea un ilic roșu (bluză) cusut cu aur, șalvari de postav verde îi ajungeau numai până la genunchi, de i se vedeau picioarele. Nu purta ciorapi de loc și umbla cu picioarele goale în niște papuci roșii. În cap avea un fes turcesc verde. El era negru ca harapii, avea păr și barba neagră deasă, pulpele picioarelor îi erau păroase ca la maimuțe. Ast-fel îmbrăcat, se plimba prin oraș într'o cabrioletă trasă de doi cerbi cu coarne mari. Cabrioleta avea 2 tunuri mici, unul în dreapta și altul în stânga vizitiului, în loc de felinare. Vizitiul avea poruncă, la cas de primejdie să aprindă fiturile tunurilor și să dea foc în cine s'ar apropia de cabrioletă. Dintre domnii fanarioți nu a fost numai el singur așa nebun și caraghios.

Navigațiunea aeriană. Toate țările culte au înscris în bugetele ministerilor de război sume anume destinate pentru experimentări aeronautice. Incercările se fac fisește în mod secret, pentru că tendința este ca nava aeriană să fie întrebuințată ca armă de război.

Pe lângă guvern sunt însă și particulari cari se indeletnicesc cu rezolvarea problemei sborului, și unii susțin că cea d'antăi încercare cu un balon s'ar fi făcut în veacul al patru-sp-e-ducelea și anume în China.

În vorbe scurte ați chestiunea stă așa:

Aeronauții sunt împărțiți în două tabere, în baloniști și aviați. Baloniștii au gazul ca mijloc de ascensiune și de plutire, și de la Giffart (1852) până acum ei n'au făcut mai nici un progres. Nava lor e dirijabilă pe timp liniștit. Aviații, prin planul lor înclinat, utilizează atracția pământului ca mijloc de plutire; ascensiunea însă (pentru că nu vor să întrebuințeze gazul) o nădăduesc de la un motor puternic, însă așa de ușor cum tehnica de azi nu e încă în stare să'l dea. În relief ies în Franța dd. Krebs și Renard ca baloniști; cu experimentările lor guvernul francez a cheltuit până acum peste 10.000.000 de franci. În Germania, guvernul n'are încă de cât balonul captiv; un particular însă, d. H. Ganswindt, care și-a câștigat vre-o 500 de partizanî, luptă de mai mult de zece ani ca să găsească capitalul necesar pentru a-și experimenta balonul lui, tot cam în felul celui francez. Un alt particular, O. Lilienfeld, a ajuns să sboare fără pericol de pe o înălțime pe alta mai mică sau pe șes cu niște aripi, ce au multă asemănare cu aripele liliacului. În Austria, d. Georg Wellner, profesor la politehnicul din Brün, își construiește o mașină sburătoare cu bani adunați de «Societatea inginerilor și arhitecților» din Viena. Mașina aceasta în mișcare are aparența unui tun enorm călărit de două butoaie și mai enorme. D. Wellner întrebuințază pentru ascensiune un motor de 80 cai putere, dar nu poate ridica mai mult de 4 oameni. În Italia, în

Rusia, în Anglia și în America nu se produce nimic. În România — *mirabile dictu* — un român găsește mijlocul, nu aci însă ci la Berlin, să utilizeze într'un singur aparat ceea ce e bun și baloniștii și aviații, adică și forța de ascensiune a unora și planul înclinat al celor-alții, și să dea ast-fel problemei navigației aeriene cea mai naturală soluțiune. Forma navei lui e forma paserii, cu deosebirea numai că aripele nu sunt mobile ca la paseri, ci fixe. Propulsiunea înainte și înapoi, la dreapta și la stânga, în sus și în jos, e dată prin niște roate cu palete mobile, mult mai simple și mai acomodabile de cât roata lui Morgan, pe care o întrebuințază d. Wellner din Austria. Dacă Brăneanu ar fi cunoscut roata lui Morgan (chestia de rutină în progresul omenirii) de sigur că nici nu s'ar mai fi încercat să inventeze pe a lui. Motorul, pentru un volum de 600 m.c, e numai 3 cai putere, ear iuțea nitrată 20—25 de metri pe secundă; pe vânt iuțea crește, căci vântul contrar e utilizat pentru mergerea înainte și nici decum considerat ca dușman.

Fasolea popei. Popa Nicodim era văduv. Dase slujbe lui D-zeu, că scăpase de preoteasa, care-i făcea zile fripte. Nu era Duminecă să nu învețe pe poporenii frica de D-zeu și neascultarea de femei.

Intr'o eamnă era lipsă de bucate. Popa avea în podul casei un hectolitr de fasole.

— Dragii mei fii! zise el într'o Duminecă, după slujbă. Voi n'aveți fasole, eu am destulă. Am să dau fie-cărui bărbat un sac de fasole, dacă mi-o dovedi, că la el în casă cântă cocoșul, nu găina.

Țeraniî se gândeau și noaptea la fasolea popii—dar toți își știa nevoia, toți erau stăpâniți de neveste. Știa popa lucrul ăsta.

Fierarul din sat însă era omul dracului. Ingropase vr'o trei neveste și știa satul că în casa lui nevasta n'are preț de-o para. Om cum îi place popii! «Măi, voi toți sunteți papă-lapte, dar eu măi,—se îndrănească nevasta să-mi zică o vorbă! Eu am să ia fasolea popii.

Să duce cu sacul la popa. Popa îi face fel de fel de întrebări, doar îl va prinde c'a făcut vr'odată pe voea nevestei, nici vorbă!

— Bravo, fiule. Vino în pod. Popa îi umple sacul. Fierarul ridea de mulțumit pe sub mustăți. El cel mai vrednic în sat!

Ridică sacul în spate.

— Da bine, mă creștine. De ce n'ai luat un sac mai mare, că am de unde-ți da fasole câtă vrei!

— Măi mare? așa-i părinte! Zise fierarul. D'apăi vream eu să ia un sac mai mare, dar nevasta mi-a stat de cap. că e rușine c'un sac așa mare, și am luat unul mai mic.

— Așa? Hoțule, vrei să-mi furî fasolea? Ai scultat de nevastă? Restoarnă-mi fasolea!

Fierarul a holbat ochii, s'a scărpinat în cap, și vârsând fasolea, fluera a pagubă că s'a necat ca țiganul la mal. Ceți-e și nenorocul pe om!

REVISTA POLITICĂ

Cele din urmă cinci-spre-zece zile au fost foarte agitate.

Timp de vre-o opt zile Bucureștii au fost ținuti în continuă emoțiune de o bandă de tilhari, cei mai mulți evadați de prin deosebite penitenciare. Cei mai de căpetenie dintre densii erau *Mărunchelul*, *Sdrelea* și un oare-care Alexandru Ionescu *Dascălul*, proprietar de case în București și fost cântăreț de strană la biserică Domnița Bălașa.

Intr'o singură noapte banda a călcat, schingiuit și pradat pe un cărciumar din Calea Plevnei și pe preotul de la biserica din Că-

rămădări. Unul dintre tâlharii, *Ciungu*, a căzut în mâna poliției și a denunțat pe Dascălul, care a și fost apoi surprins în casele lui din Dealul Spirii. Indrăzneț însă, hotărît și sprinten, Dascălul a tras câte-va focuri, a rănit pe d-nii inspectorii Crețu și Protopescu și a scăpat, în cât i s'a perdut deocamdată urma.

Sdrelea de asemenea a dispărut.

Mărunțelu a rămas însă timp de câte-va zile prin apropierea Bucureștilor cu câlț-va tovarăși și a avut mai multe întâlniri cu poliția și cu puterile trimise în urmărirea lui. Unul dintre tovarăși, *Cimpoieru*, a fost prins la Chitila, altul a fost greu rănit și a căzut și el în mâinile poliției, dar ceilalți au dispărut și ei dimpreună cu Mărunțelu.

Pe când aceste se petreceau, țara a fost surprinsă de știrea, că peste o sută de ofițeri de cavalerie, aproape toți locotenenții și căpitanii, au demisionat.

Causele acestei hotăriri nu sunt tocmai bine lămurite.

Ministrul de război a primit demisiunile unei părți din acești ofițeri, iar celorlalți le-a dat pedepse disciplinare.

În același timp s'a uiv în deosebite părți ale țării mișcări neliniștitoare în populațiunea rurală. Causa nemulțumirii sunt noile taxe stabilite prin așa numita lege a maximumului și reforma făcută în biserică.

Guvernul a luat măsuri, ca taxele să fie reduse și incasate cu cruțare.

Aceste sunt dispozițiunile spiritelor în timpul, când la Senat se discută convențiunea comercială cu Austro-Ungaria.

La Români din țările coroanei ungare situațiunea e neschimbată. D-l Septimiu Albin, părintele dr. V. Lucaciu și d-l Sveztozar Hurban Vayansky, împlinindu-și pedepsele, au fost puși în libertate. În procesul *Memorandului* Curtea de Casațiune din Budapesta nu s'a pronunțat încă. Se poate că procesul se va mai amâna, de oare-ce guvernul e preocupat cu reformele religioase, care au fost puse la ordinea zilei în dietă.

În politica mare a Europei, evinimentul cel mai important este visita ce-a făcut-o împăratul Wilhelm al Germaniei lui Bismark la Friedrichsruhe.

DE-ALE CASEI

Cum să ferim copiii. Copiii, când se joacă, bagă în gură sau în urechi tot ce le cade în mână. De aceea sunt expuși la fel de fel de nefericiri. Eată câte-va măsuri ce trebuiesc luate în cazul când sunt în pericol:

1. *Dacă copiii înghit ace* sau alte lucruri mici și ascuțite (cuie etc.), nu e de loc bine să le dăm medicamente ca să verse. Mai bine le dăm să înghiță întreagă, nemestecată, o coajă uscată de pâne sau le dăm să înghiță un albuș de ou nefiert.

2. *Dacă copiii înghit monede*, să le dăm ulei de ricin. Când moneda stă în gât, ast-fel că copilul să înecă, trebuie să o scoatem cu degetele, iar dacă nu o putem scoate, să punem copilul cu capul în jos și să-l lovim îndesat și repede după ceafă. Moneda ori ese, ori ajunge în stomac și atunci uleiul de ricin o aruncă din stomac.

3. *Dacă copiii bagă mazere în urechi*, e cel mai primejdios lucru să încercăm noi înși-ne a scoate mazeera, căci tot d'a-una fără excepțiune în loc să o scoatem o afundăm mai tare. În acest caz trebuie chemat doctorul. Până la venirea doctorului e mai bine să lăsăm câte-va ceasuri să țipe băiatul și să i se umfle urechea, de cât să încercăm noi a scoate mazeera.

4. *Când le intră ceva copiilor în ochi*, nu e bine să frecăm ochii. Geana de jos o deslipim de ochi și dacă vedem pe globulul ochiului vr'un obiect străin îl

curățim cu colțul unei batiste curate de mătase. Dacă nu vedem nimic, atunci prindem geana de sus, o despărțim de globul ochiului și o tragem peste geana de jos de mai multe ori, până ce obiectul străin alunecă pe interiorul genei de sus și să prinde de geana de jos. Putem freca geana de sus de la coada ochiului spre colțul ochiului (spre nas), căci obiectul alunecă spre colțul ochiului și iese la iveală. După asta se spală ochiul, dacă e înroșit, cu apă rece și se fac comprese cu apă de plumb. Când obiectul străin nu l poți de loc scoate, punem pe ochi comprese calde și chemăm doctorul.

5. *Boabe sau alte lucruri în nas.* Nu e bine să scotocim după ele, căci numai le băgăm mai afund. Să dăm copilului mai bine tabac — se înțelege în narea liberă — el strănută și obiectul ese din nas.

6. *Purici în urechi.* Culcăm copilul cu urechia în sus și-i turnăm în ureche cu o lingură apă caldă. Puricele are să remăe de asupra apei; dacă copilul să scoală repede, de-odată cu apa iese și puricele.

Gulerele soioase. Pentru curățirea gulerelor hainelor bărbătești, cari prin sudoare devin soioase, întrebuițăm mijlocul următor: Inmuiem gulerul bine în spirt de salmiac, apoi îl lăsăm 8—10 minute, până ce spirtul descompune grăsimea de pe guler. Dupe aceasta putem curăți grăsimea cu dunga cuțitului (nu cu ascuțitul!) Dacă grosimea nu se ia după o singură muiare în spirt, repetăm procedeul. După asta spălăm gulerul cu o cârpă de lână, cu apă rece, și-l lăsăm să se usuce. Curățirea cu benzină e mai puțin practică, pentru ca benzina nu depărtează grăsimea, ci o ascunde numai.

ILUSTRĂȚIUNILE

Cuibul. Grup în marmură de De Rudder. Simbolul dragostei de mamă. Trei copilași, flămânți cer de mâncare mami lor, întind gurile întocmai ca pui de rândunică 'n cuib.

La pârâu. Tablou de L. Perrault. Tinera copilă încearcă de e rece apa cu vârful degetului de la picior. Tabloul a fost mult admirat pentru drăgălașia sa.

În piața San-Marco. Tablou de A. Milesi. Gondolierul venețian își întelnește drăguța pe piață, o oprește 'n cale și-i spune de-ale inimii.

Don-Juan. Tablou de F. E. Wolfrom. Reprezintă o scenă de gelosie și de răzbunare pe care amorezul intrigant atât de bine știe să le țese și cari tot-d'a-una au un sfârșit tragic.

Toată numai trandafir. Și nu e adevărat? Ea un trandafir, găteala capului o cunună de trandafir, la pept și în mână iarăși trandafir. Tabloul de A. Seifert.

Mosetto. Tablou de E. de Blaas.

RĂSPUNS LA ÎNTREBĂRILE GLUMETE

din No. trecut

1. Care Domn a fost mai voinic? Ciubăr-Vodă, căci numai despre el a rămas vorba: «voinic ca Ciubăr-Vodă, pe care l'au mâncat guzganii».

2. Care Domn putea să sboare? Lăcustă-Vodă.

3. Care Domn a fost mai iubit de femei? Petru Cercei, căci ce iubesc femeile mai mult de cât «cerceii»?

4. Care Domn sta într'un picior când vorbea? Petru Șchiopul.

5. Care Domn avea două toiege? Mircea III Ciobanul, toiaș de cioban și de Domn.

6. Cari două Domni s'au dușmănit mai mult? Ștefan cel Sfânt și Vlad Dracul, căci unul era sfânt și altul drac.

Corsagiū pentru promenade și visite intime

Acest corsagiū se confecționează din două ștofe: din mătasă, maron deschis ca frunzele veștede și din catifea de o culoare puțin mai închisă. Fața și spatele corsagiului, se fac din mătasă în cute, carī cu cât merg către talie cu atât sunt mai adunate spre a da bustului un relief mai cochec. Platea și basca de catifea în formă ruscască, se tac pe margine în formă șerpuită — în colți rotunzi; iar paralel cu ei se aplică pe catifea, două șuvițe înguste de samur sau biber, depărtate una de alta cel mult cu 4 c. m.

Tot din catifea se face cordonul și gulerul, a cărui formă este tot șerpuită pe margine. Măneca, strinsă pe braț, e de mătasă și numai jos are o manșetă de catifea, tăiată tot cu colți și cu șu-

vițe de blană. Brațul în partea superioară e împodobit cu un puf de mătasă și cu catifea aplicată în partea de sus, iar către mătasă se taie tot în formă șerpuită și cu cele două șuvițe de blană. Măneca pentru ea să stea mai învalță, se alipește de corsagiū în partea de sus în formă de cute. Închietura acestui corsagiū se face în umăr trecând pe sub braț.

Foile, în formă clopotului, se fac de mătasă și sunt brodate cu o bantă lată de catifea, care bantă la marginea superioară e tăiată tot în formă de colți și montată tot cu două șuvițe de blană iar în partea de jos — pe poale — se țivește cu un șnur de mătase în culoarca catifelei, spre a feri rochia de un imediat usagiū

Stofele negre

Fie-care din d-nele noastre, cred, că recunoscă cât de importante sunt stofele negre în genere, de oare-ce un costum sau o toaletă neagră este tot-d'una mult mai elegantă, de cat ori care altă toaletă în culoare și dacă mai adăogăm și marele avantaj al durabilității, atunci de sigur că cea d'întaiū este cu mult superioară celei din urmă. În momentul actual, chiar moda e de acord cu gustul, căci nu numai pentru sezonul de iarnă ci și pentru primă-vară rochiile, jachetele și diferitele hăinuțe se vor face de preferință din stofe negre cu țesătură diagonală sau ca aceea a moarului antic, cu diferite desemnuri, cu fondul de lană și cu fire de mătasă printr'ensa. De asemenea sunt în us și rochiile cu broșuri.

Garniturī pentru rochiile simple sunt: lasetele, șiretele din pēr de cămilă cu diferite țesături, nu numai drepte ci și în formă șerpuită, precum și altele de același gen.

Stofele de doliū se deosebesc de cele-lalte prin netc-dimea, lipsa de desen și mai ales prin aceea că n'au lustru. Tot pentru doliū sunt în us și stofele pârtoase, sau cu moațe în formă de buline, patrute etc., de lană de Angora, precum și stofele cu țesătura în forma crepului Anglez.

Stofele de lană cum se confecționează acum, sunt foarte favorabile jurnalelor actuale, căci formează cute bogate la foī și se alipește cu mare elasticitate de talie, care acum a ajuns a fi un adevărat capo d'operă, prin tăctura modernă, care nu suferă cusăturī ca vechile modele. Puțin alb la o rochie neagră, de pildă o giletă de crep de chin, sau o platea de moar, acoperită cu un rezil de perle, pasmanterie sau dantele negre, face un efect uimitor de frumos, dând rochiei un aspect foarte elegant. Tot ca garnitură a acestor rochi poate fi întrebuițată catifeaua și moarul antic.

C. A.

G H I C I T O R I

1

MRLGUA AEE

Literele aceste puse în cuvenitul șir dau un proverb.

2

Mă știū pe mine și copiii.
Eū vecinic neschimbat rēmān
Ca slugă-ți înmulțesc averea
Și-o înpuținez când sunt stăpān.

Eū poate-aș vrea să fiū ca tine,
Tu nu vrei însă tillu meū:
De nu-mi spuī numele de-a dreptul,
Atunci de sigur tu ești — eū!

3

În cuvintele bat, plec, multe, aude, aur, se schimbă o singură literă, ca să iasă alt cuvint.

În acest cuvint se schimbă iarăși o literă, ca să iasă alt

cuvint. Ultimul cuvint are se fie cel spus de noi (pun, anin etc). Să se urmeze ca în exemplu dat bat, pun. Carī sunt deci cuvintele intermediare?

		multe		
	plec		aude	
bat				aur
ban				
ban				
pun	anin	paște	cupă	cel

Cine dintre abonații noștri va trimite până la 24 Februarie deslegarea exactă a acestor 3 ghicitori, ia parte prin tragere la sorți la câștigul unui album pentru poezii.